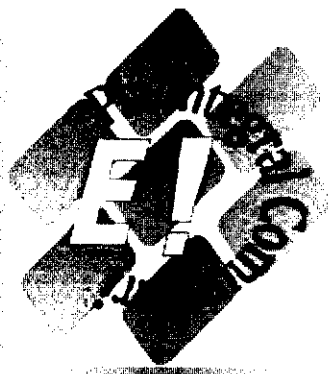

Diagnòstic Social de les Escodines

1999

*Josep Alías Priego
i
Grup Promotor del Pla
Comunitari de les Escodines*

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Manresa

Agrupació Cívica Escodines

Associació d'Amics de la Unesco de Manresa

Associació de Veïns del Barri de les Escodines

Fundació Jaume Bofill

Generalitat de Catalunya, Serveis Comunitaris

Diagnòstic Social de les Escodines

Josep Alías Priego, llicenciat en Sociologia.

Equip del Grup Promotor:

Ramon Canal, llicenciat en Ciències Polítiques.

Xavi Cano, llicenciat en Ciències Polítiques

Noureddine El Bennadi, comerciant i veí del barri.

Manel Justicia, pedagog.

Josep Lluís Martínez, comerciant i membre de l'A.VV.

Ferran Martínez, veí del barri.

Antonio Mitjana, comerciant del barri.

Ferran Montanyès, antropòleg.

Enric Navarro, veí i enginyer agrònom.

Sònia Puyol, llicenciada en Ciències Polítiques.

L'agraïment a totes les veïnes i els veïns del barri de les Escodines, així com a totes les persones, entitats i institucions que han col·laborat en aquest estudi.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. L'ESTUDI

- 2.1. OBJECTIUS
- 2.2. HIPÒTESIS DE TREBALL
- 2.3. FONT I MATERIALS
- 2.4. TEMPORALITZACIÓ
- 2.5. EL TERRITORI I LA SEVA POBLACIÓ
- 2.6. METODOLOGIA

3. ANÀLISI DELS TEMES

- A. SEGURETAT PÚBLICA
- B. SERVEIS SOCIALS I SALUT
  - B.1. Vellesa*
  - B.2. Infància*
  - B.3. Minories*
- C. HABITATGE I URBANISME
  - C.1 El problema de rehabilitar*
  - C.2 L'acció municipal*
- D. ECONOMIA I COMERÇ
- E. CULTURA, EDUCACIÓ I PARTICIPACIÓ

4. CONCLUSIONS

5. PROPOSTES: Cap a on anar?

7. PROJECTES I PROGRAMES

ANNEXES

1. INTRODUCCIÓ

Aquest estudi és una anàlisi qualitativa i comprensiva dels aspectes que intervenen en el desenvolupament de la vida quotidiana en el barri de les Escodines. Aquesta no s'allunya tant de les característiques de la que pot ser la vida quotidiana del nucli antic de Manresa, que és molt complexa i que es va reformulant constantment. Aquí farem una observació del moment actual pel que passa el barri, sense perdre de vista els processos que s'han viscut i que han portat fins a la situació actual.

El treball dut a terme ha portat a la contrastació d'aportacions de gent molt diferent, de les dades recollides, i ha estat paral·lel a la tasca del disseny d'un pla de desenvolupament comunitari, sobre el que parlarem en l'últim apartat del treball. El present estudi forma part d'aquest treball, i ha de servir per tenir una base de coneixement a l'hora d'implementar un projecte de barri, tenint en compte que les realitats són dinàmiques, i que cal actualitzar constantment tots els diagnòstics.

Aquí trobareu un treball que es pot dividir en dues parts: la primera és el diagnòstic social, i la segona està composta per les propostes i projectes sorgits des del Grup Promotor, format per un equip de persones d'origen molt diferent interessades per un projecte d'innovació.

*   *
*
*
*

Des de diferents àmbits es detectava una manca de sortides per a les necessitats socials d'una població amb un equilibri econòmic i sanitari delicat, i un elevat nombre de població en risc social: les causes podien ser econòmiques, principalment, però influenciades també per les condicions d'origen, de gènere i d'edat. El procés de degradació i depressió del barri i el seu entorn és obvi, i volem conèixer com és viscut pels habitants.

Amb aquest diagnòstic volem, a l'hora de donar una mirada global de l'estat actual, aportar noves idees per entendre la situació i imaginar sortides. Parlarem de la

immigració, perquè forma part de la realitat de les Escodines i del nucli antic, però no vol ser un estudi exclusivament sobre la immigració, sinó que es vol tractar la seva presència i les seves característiques dins del marc del barri, que ha estat una constant històrica.

Per últim, caldria dir que s'han creat unes expectatives de desenvolupament al voltant de l'estudi, les activitats paral·leles a l'estudi, i projectes apareguts com la candidatura i projecte de Manresa com a subseu del Fòrum Universal de les Cultures Manresa 2004. Aquestes expectatives que es van creant són necessàries i positives per impulsar la participació i la regeneració, però poden ser un parany si no es porten a terme les actuacions i projectes previstos no es posen en practica. Es reforçarien les actituds que han expressat la majoria d'entrevistats, com ja hem dit, que eren d'escepticisme sobre la utilitat de l'estudi, donat que ja se'ls hi ha promès molt i "*no han fet res, com si no seguéssim de Manresa, nosaltres també*", comenta una veïna. S'ha anat creant una desconfiança i una frontera entre la administració i la població que no es fàcil de desfer.

2. L'ESTUDI

2.1. Objectius:

L'objectiu principal d'aquest estudi és el d'obtenir un recull de les característiques i dels diagnòstics del barri, per tal de donar una imatge global del barri.

El primer pas que calia portar a terme era observar la pertinença de la necessitat d'un estudi al voltant del barri de les Escodines. Aquesta era clara des de la mateixa Associació de Veïns, i va ser ratificada pels primers contactes, previs a les entrevistes, que van demostrar una voluntat dels veïns per comunicar les seves idees, tot i el pessimisme demostrat de que es pugui solucionar cap dels seus problemes.

Passos a realitzar:

1. Analitzar i observar la realitat de la gent i el seu entorn: el sector Escodines.
2. Realitzar un estudi en profunditat de la situació actual.
3. Aportar elements per l'anàlisi de com és viscuda aquesta realitat actual.
4. Plantejar les possibilitats i oportunitats de transformació que hi ha en el futur immediat.

2.2. Hipòtesis de treball:

Les dades, la informació, el debat i la reflexió prèvia que hem portat a terme ens han servit de referència per dibuixar un mapa inicial sobre el que treballar:

1. L'envelliment urbà i demogràfic del barri han provocat una depressió econòmica del sector. Aquesta depressió econòmica i manca de serveis crea una desigualtat de la població respecte a la resta de la ciutat.
2. Hi ha el perill que aquest desigualtat porti a un procés continu d'exclusió i marginació social de part de la seva població. Existeix un teixit social i una conscienciació entre la població del "sector Escodines" que permet pensar que es pot portar a terme un projecte de recuperació econòmica, social i urbanística del sector. La recuperació del barri depèn de que es trobin els

mecanismes per implicar la població i les institucions públiques en aquest projecte de desenvolupament i revitalització del “sector Escodines”.

2.3. Fonts i materials

La principal font de la que s’ha portat a terme l’anàlisi, i com a conseqüència, les conclusions, han estat les entrevistes en profunditat realitzades a 77 persones, entre veïns, membres d’entitats, associacions i institucions relacionades amb el barri.

D’una altra banda, s’han utilitzat els diagnòstics i estudis realitzats al voltant dels diferents temes tractats sobre el barri: urbanisme, rehabilitació, tercera edat, cultura,... En aquest sentit, cal dir que la col·laboració de l’Ajuntament a l’hora de proporcionar la informació requerida, ha estat bastant fluida.

Una de les dificultats aparegudes en l’elaboració del diagnòstic ha estat la manca de recursos de treball, tal com, equip informàtic, programes de tractament estadístic, telèfon, etc., la qual cosa demostra la falta de preparació i suport per tirar endavant aquest tipus de projectes des de la “societat civil”. El treball s’ha dut a terme principalment des de l’oficina de l’A.VV., tot i que en un principi es va començar en el local de l’Associació d’Amics de la Unesco de Manresa.

2.4. Temporalització:

En aquest quadre es resumeixen els passos que s’han seguit en l’elaboració del diagnòstic:

	FEB.	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	SET.
Elaboració del pla de treball	#	#					
Recopilació de dades secundàries		#	#				
Elaboració guions i pautes entrevistes		#	#				
Treball de camp			#	#	#	#	
Contacte amb entitats del barri				#	#	#	#
Tabulació i transcripcions de les dades				#	#	#	#
Anàlisi de les dades					#	#	#
Redacció informe final i propostes						#	#
Elaboració del material de seguiment			#	#	#	#	#

2.5. El territori i la seva població:

Breu ressenya històrica:

El barri de les Escodines forma part del nucli antic de Manresa, que sorgeix com a raval extramurs entre els segles XIV i XV, al voltant del que era el camí reial que unia Manresa amb Barcelona.

Creuat diverses vegades, a causa de diversos fets lligats a la història de la ciutat, i refet tantes vegades com cremat, la última de les quals va ser cap al 1820. Aquesta dada és important donat que ens diu la data dels seus edificis i el tipus de construcció que més endavant tractarem.

Segons documenten els historiadors i les persones que expliquen la història de la seva pròpia família, les Escodines ha estat un barri complex, on s'hi trobaven totes les combinacions imaginables: es treballava a la fàbrica i es treballava al camp, així com es combinava la propietat d'edificis i terres amb el llogaters i treballadors per altri, també els escodinaires de cada època amb els immigrants de cada època¹.

El territori:

D'ara endavant anomenarem “sector Escodines” al territori delimitat com a objecte d'estudi. Quan es faci referència al “barri de les Escodines”, s'entendrà com el l'espai que coincideix amb el territori administratiu municipal.

El territori que hem acotat per tirar endavant l'estudi ha estat el que correspon a la part antiga de l'actual barri de les Escodines (VEURE MAPES).

---

¹ Veure el molt bon resum de la història del barri compilat per l'equip de professors de 2n d'ESO del Col·legi Oms i de Prat en el dossier del crèdit de síntesi 1998-99, disponible a la biblioteca Jaume Ferramon de l'A.VV.

Els principals carrers que conformen aquest territori son: St. Marc, Via St. Ignasi, Pl. St. Ignasi, Camí de la Cova, Viladordis (fins el número 10), Monsterrat, Escodines, St. Bartomeu, Aiguader, Ptge. De la Cova, Vell de Sta. Clara, Nou de Sta. Clara i Purgatori.

La població:

La població objecte d'estudi ha estat tota la població del territori, intentant arribar al màxim número de veïns i veïnes. Tal com hem comentat abans, hem delimitat el territori segons predefinició de la problemàtica i continuïtat urbanística.

És necessari tenir en compte que *les dades, tant les demogràfiques, com les que presentarem més endavant, s'hauran d'interpretar: allò que diuen les dades moltes vegades no és correspon amb el que s'observa o ens comuniquen*. Treballar amb dades, a l'hora, suposa un problema en aquest cas, ja que ens volem centrar en una part del barri que no té dades administratives pròpies. Si prenem les dades del barri administratiu no hi ha res fora de les mitjanes predominants a Manresa². Això és producte de l' "efecte compensador" que té la part nova del barri respecte de l'antiga.

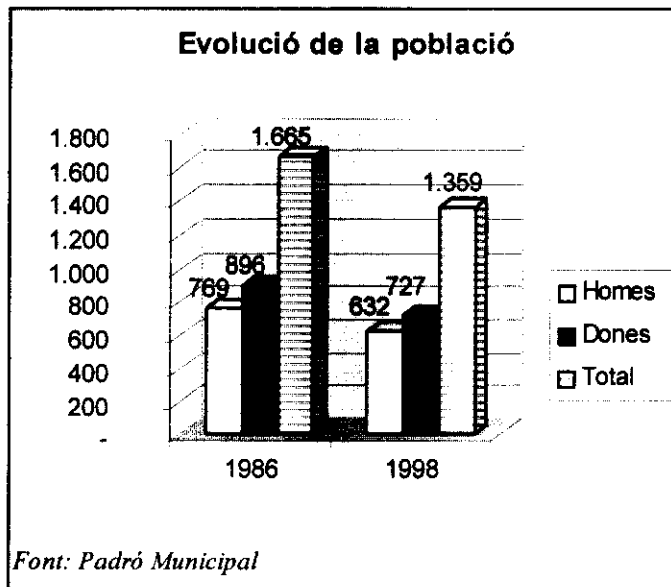
Abans d'entrar a observar les dades municipals, cal parar atenció al fet que les dades ens diuen que a finals de 1998 el sector de les Escodines en què hem enfocat l'estudi té 1.359 habitants. Aquestes dades han estat obtingudes a un nivell d'illa, i per la nostra part hem comprovat 93 edificis, amb un total de 278 habitants, i hem observat que d'entrada les xifres no quadren, donat que el barri compta amb 250 edificis, una extrapolació de la mitjana obtinguda no ens donaria més de 800 habitants³, gairebé la meitat del cens oficial. Aquesta diferència pot estar donada perquè molta gent no es dona de baixa al padró a l'abandonar la residència. Haurem d'esperar al cens del 2001 per tenir unes dades més fiables.

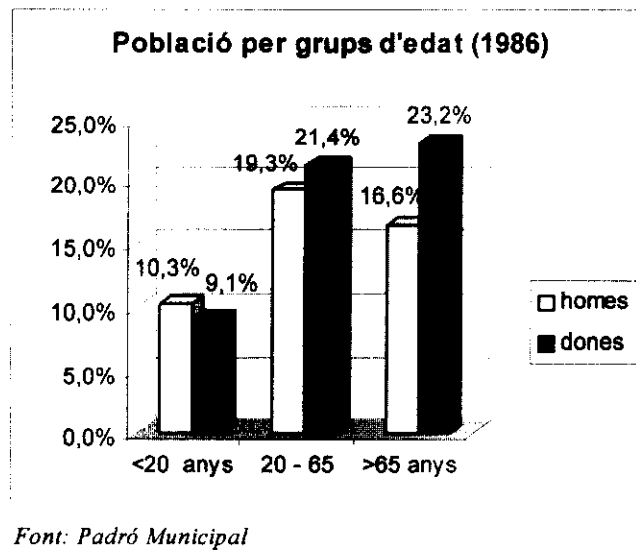
² Veure Annex I.

Segons les dades municipals:

Població	Homes	Dones	Total
1986	769	896	1.665
	46,2%	53,8%	
1998	632	727	1.359
	46,5%	53,5%	
Variació absoluta	-137	-169	-306

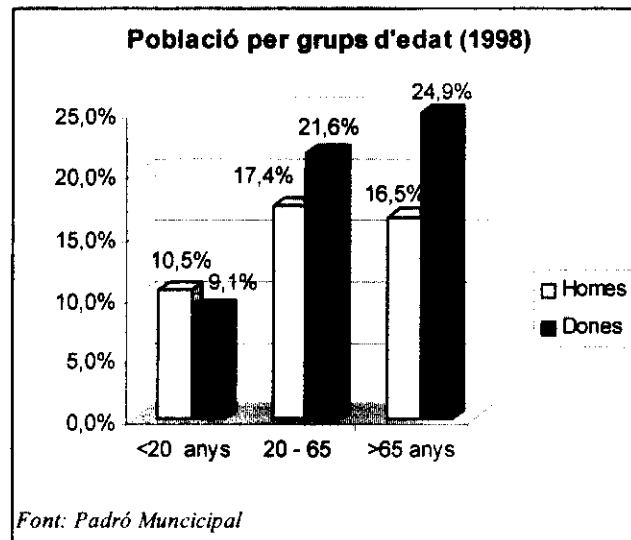

Estructura d'edats (1998)	Homes		Dones	
<20 anys	143	10,6%	124	9,1%
20 - 65	236	17,4%	294	21,5%
>65 anys	224	16,5%	338	24,9%

³ Un dels objectius de l'estudi era la de crear un cens complet, però no s'ha pogut establir, per falta de temps i recursos.

Èstructura d'edats (1986)	Homes		Dones	
<20 anys	172	10,3%	152	9,1%
20 - 65	321	19,3%	357	21,4%
>65 anys	276	16,6%	387	23,2%

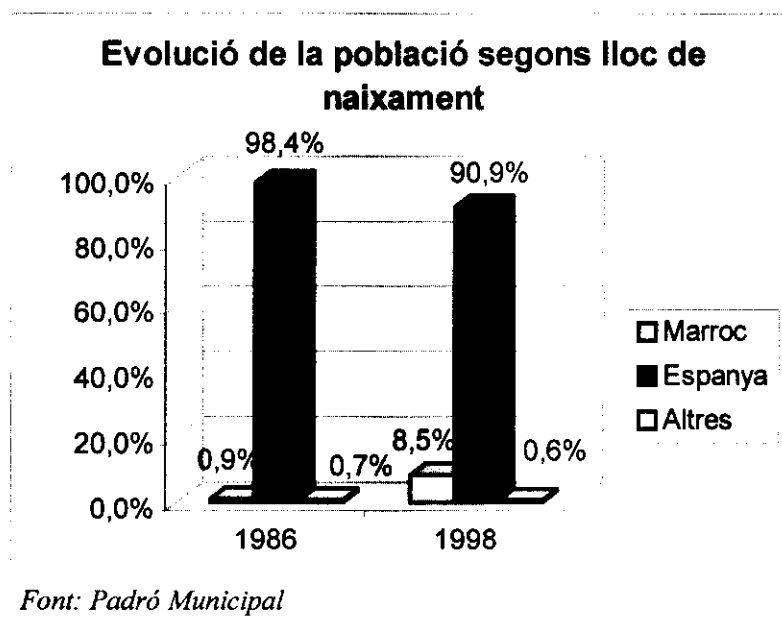

Les dades demogràfiques del padró Municipal mostren que:

- La disminució de la població entre el període 86-98 ha estat d'unes 300 persones.
- El numero de dones ha disminuït en major grau que el d'homes, tot i que continuen sent més que els homes.
- Però, les dones són el grup més nombrós de gent de +65 anys, donada la seva major esperança de vida.
- Les dones dibuixen una piràmide clarament envellida, mentre que els homes tenen el seu pic demogràfic entre els 20 i els 65 anys, i que s'accentua a la piràmide del 98.
- El procés d'envelliment, per tant, ja està iniciat al 1986.

La major part de la població són originaria del mateix barri, en segon lloc, els originaris de la resta de l'Estat, i en tercer, els originaris del Marroc:

Població	Marroc	Espanya	Altres	Total
1986	15 0,9%	1.639 98,4%	11 0,7%	1.665
1998	116 8,5%	1.235 90,9%	8 0,6%	1.359
Variació absoluta	101	-404	-3	-306

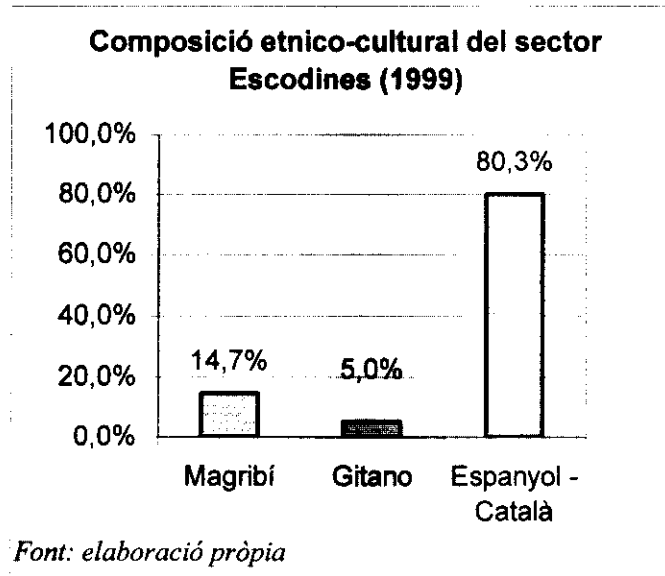

Veiem que:

- Ha augmentat en un 7,4% el número de persones nascudes al Marroc.
- En una part han suavitzat el procés de despoblament del sector.
- El 8,5% està molt per sobre de la mitjana, tant de Manresa (1,2%), com de la mitjana del barri de les Escodines (0,5%), però si molt semblant a la del Barri Antic (7,5), que en números absoluts supera els 116 del sector Escodines, donat que el Barri Antic compta amb un major nombre de població.
- Aquest 8,5% està format per un 65% d'homes i un 35% de dones.

Cal tenir en compte que hi ha molts infants nascuts a Manresa, d'origen magribí que no apareixen en aquestes dades, que reflecteixen el lloc de naixement. Creiem que pot ser interessant aportar dades segons l'origen:

Població segons origen ètnico-cultural		
Magribí	Gitano	Espanyol - Català
14,7%	5,0%	80,3%

- Observem un 15% d'origen magribí, i un 5% d'ètnia gitana. Són xifres elevades, però cal tenir en compte que estem parlant d'un territori reduït.

Altres dades socio-demogràfiques interessants sobre la població d'origen magribina poden ser: aquesta població del barri, a més d'un origen regional comú, té un gran nivell de lligams familiars, fet que contribueix a que sigui un col·lectiu tancat en si mateix, sense interlocutors clars. Però, en contra de l'esperat i com expliquen algunes fonts, no hem observat molts casos de població flotant entre diverses ciutats, tot i que pot ser degut en part al període de l'any (primavera – estiu 1999) en el que s'ha portat a terme l'estudi.

També s'han observat casos de parelles mixtes, la qual cosa no sembla ser molt freqüent a Manresa. La coneixença del castellà és majoritari entre els homes, i el del català es també ampli en la comprensió, però no ho és en l'expressió. Solen treballar en la construcció, la indústria (càrnica, emalatges, ...), i tot i que en l'actualitat no hi ha molts problemes per trobar feina, són feines temporals i amb sous baixos (quan és una feina amb contracte de treball, sol fregar el sou mínim interprofessional).

2.6. La metodologia:

S'ha utilitzat una metodologia variada, però sempre amb l'aproximació etnogràfica com a base. És a dir, conèixer el mode de vida de la gent ha permès interpretar les dades i la bibliografia recollides.

S'ha utilitzat l'entrevista oberta com a mètode donat el caràcter qualitatiu de la informació que se'n pot extreure⁴. Aquest mètode permet trobar els punts en comú entre els aspectes que les institucions tracten sectorialment, segons departaments o problemàtiques concretes.

Això comporta problemes i avantatges: aporta molta informació, alhora que arriba a ser massa extensa; permet recollir la subjectivitat dels protagonistes, alhora que esbiaixa la percepció (per exemple, hi ha una major facilitat d'arribar a la gent gran, per que estan més temps a casa i tenen més ganes de xerrar).

Les entrevistes estan distribuïdes de la següent manera:

- 51 entrevistes a veïns del sector Escodines; per col·lectius:

	per edats
>65 anys	22
20-65 anys	24
<20 anys	5
TOTAL	51

	per sexe
Dones	34
Homes	17
TOTAL	51

	per origen
Catalunya	32
Resta de l'Estat	9
Origen magibi	10
TOTAL	51

⁴ veure Annex II, qüestionari obert d'entrevista.

- 12 entrevistes a veïns entorn del sector Escodines, principalment dins del barri de les Escodines.
- 14 a representants d'entitats del barri de les Escodines.
- 10 entrevistes d'orientació a experts, tècnics, etc.

A través de les entrevistes s'ha pogut comprovar dades quantitatives de l'edifici on viuen els entrevistats: per exemple, si els altres pisos es trobaven buits, o el número i les edats de les persones que viuen en els altres pisos, etc. D'aquesta manera s'ha pogut obtenir dades de 93 edificis d'habitatges dels 250 que hem comptabilitzat en el sector d'estudi.

Pel que fa a les entrevistes als veïns, la col·laboració ha estat de grau mitjà, és a dir, la gent que es prestava a ser entrevistada aportava molta informació, però determinada gent, sense poder determinar un col·lectiu exacte, rebutjava col·laborar adduint la inutilitat de l'estudi, el no saber que dir, no voler fer el joc a l'Ajuntament, etc.

Arribar als veïns d'origen magribí i del col·lectiu gitano no va ser fàcil, però gràcies al paper de diversos "porters", ha estat possible. És necessari observar, com hem dit abans, la manca d'interlocutors o col·lectius vàlids entre la població d'origen magribí. No hi ha cap associació estable on la població d'origen magribí es trobi reflexada.

Per altra banda, s'ha recollit la informació prèvia existent, que ha servit de guia i de punt de referència comparatiu:

- Padró municipal de l'Ajuntament de Manresa (1986, 1996 i actualització de 1998).
- Memòria de Serveis Socials 1998 de l'Ajuntament de Manresa.
- Recull intervencions policials al sector Escodines de la Policia Local.
- Altres dades de l'Ajuntament de Manresa (IAE, Cadastre,...)
- Bibliografia al voltant del tema⁵.

---

⁵ Veure bibliografia sobre el tema a l'Annex III.

3. ANALISI DELS TEMES

En primer lloc, farem una sectorialització els temes per àrees, segons l'ordre d'importància i prioritització que hi han donat els entrevistats. En el capítol dedicat a les conclusions es donarà un contingut global comprensiu d'aquests temes.

A. Seguretat Pública

Temes apareguts en les entrevistes

- ☒ Preocupació i temor per l'augment del número d'immigrants al barri.
- ☒ Problemes de convivència de dues famílies gitanes conflictives.
- ☒ Sensació de perill degut a la intensitat del trànsit.
- ☒ Manca d'il·luminació.

“Els problemes del barri són els que li toca a un barri degradat com aquest”: un membre de l'A.VV.

En les entrevistes s'expressa sensació d'inseguretat personal. Inseguretat basada en el temor de presenciar baralles, ser objecte de robatoris, etc. L'anomenem sensació d'inseguretat, per que tot i que la gent expressa aquesta sensació, ells mateixos creuen que no tenen motius per tenir por, perquè no els ha passat mai res, no s'hi exposen, etc.

“A Manresa no hi ha grans problemes de delinqüència, el ciutadà és sensible als problemes de trànsit, de tranquil·litat afectada per sorolls d'establiments nocturns i de l'ús dels ciclomotors per part dels joves”.⁶

Els problemes de seguretat del barri no suposen només una sensació d'inseguretat pels propis veïns, sinó que també creen una imatge d'inseguretat del barri estesa per tota la ciutat, de la qual els veïns són conscients. Reflex d'això, quan es demana que defineixin el propi barri, la resposta més freqüent és la de defensa davant dels estereotips de barri “perillós” que hi ha. Un altre factor a tenir en compte quan s'expressa la inseguretat és la característica d'una població envellida, que comporta una

---

⁶ Conclusions de la Jornada de la Gent Gran, Consell Municipal de la Gent Gran, 10 d'abril de 1999.

gran sensació de vulnerabilitat, fet que ha estat present en la pràctica totalitat de les converses.

El problema viari està molt present en les entrevistes. En aquest problema s'hi troben barrejades problemàtiques urbanístiques que més endavant tractarem:

- El tram que va des de la Plaça Sant Ignasi, pel carrer Escodines, Sant Bartomeu i fins a Santa Clara Nova, registra un gran volum de trànsit durant tot el dia, que és qualificat de perillós donades les característiques urbanístiques d'aquest tram:
  - Al carrer Escodines els cotxes estan aparcats en un costat del carrer.
  - Les voreres no solen superar el metre d'amplada i moltes en molt mal estat.
  - El paviment del carrer Sant Bartomeu és de llambordes, molt irregulars, que han provocat moltes relliscades, tant de cotxes com de vianants. Aquest paviment també pateix esfondraments quan hi ha fortes pluges.

- Aquest fet es veu agreujat per la velocitat que agafen molts vehicles, tant pel perill que la velocitat suposa, com pel volum de soroll que la potència de cotxes i motos comporta.

- El gran número de cotxes estacionats sobre les voreres fa que s'hagi d'interrompre la marxa constantment. Prop de la meitat de les intervencions de la Policia Local des del 1996 fins ara, en aquest sector, corresponen a incidències i pertorbació de la circulació per part de vehicles⁷.

- Aquests problemes són patits en especial per la gent gran, fa que tots aquests elements constitueixen un augment del número de les barreres en la mobilitat pel barri.

---

⁷ Font: Memòria d'intervencions de la Policia Local (període 1996-99)

- Es trenca, amb el domini dels vehicles, la vida del carrer que havia estat una de les característiques del barri, fins i tot per a la gent més jove que ha restat al barri.
- Inexistència de llocs reservats per l'aparcament per a persones amb disminució física.

Durant la dècada dels vuitanta, els problemes d'inseguretat del barri estaven relacionats amb la venda i el consum de drogues, i generalment es percep una millora en la sensació de seguretat, tot i que no acaben de desaparèixer els elements d'inseguretat: si abans eren les drogues ara són les "bretolades". *"La gent vol marxar d'aquí, si no és perquè els cau la casa, és perquè tenen por que els passi 'algo'",* comenta una veïna.

Val a dir que en el desenvolupament d'aquest estudi, hem coincidit en un període on s'han succeït varis actes violents contra persones, vehicles i mobiliari urbà, i que van fer que les entrevistes i els comentaris girassin entorn d'aquest fet. La tensió que això va produir era present en les converses i xerrades per tot el barri.

Aquests problemes tenen lloc en diversos punts del sector: per una part al carrer Nou de Sta. Clara, per part d'un grup de joves, la majoria dels quals són de fora del barri, que intimiden i destorben els veïns; al carrer St. Bartomeu, és una família qui causa molèsties als veïns; però és sobretot al carrer Montserrat i Pl. St. Ignasi, on són uns joves d'una mateixa família que han provocat problemes: agressions i desperfectes a propietats privades i públiques, que en molts casos han portat la presència dels cossos de seguretat.

Davant d'aquests fets i l'ambient de tensió que s'ha creat, en els comentaris aflora una forta sensació de rebuig i d'impotència al sentir-se ignorats per les administracions, al mateix temps que, es respira un cert aire de normalitat causat per la reiteració d'aquests fets, tal i com un membre de l'associació diu: *"aquí ja hem vist de tot, quan marxem uns, arriben uns altres, i vinga tornem-hi,..."*.

Aquestes actituds i actes, han contribuït, juntament amb la degradació urbanística, que el sector del carrer Montserrat estigui pràcticament desert. Aquí predominen les famílies d'origen magribí, les quals expliquen casos en els que han patit intimidacions i molèsties per aquests joves, davant dels quals es troben indefensos i contribueix a agreujar els problemes quotidians d'aquestes famílies perquè *“no volem tenir problemes amb ningú”*.

La postura dels cossos de seguretat es veu limitada, per un costat per la manca de denúncies que permetin actuacions concretes, i per l'altra, ho veuen com un problema de serveis socials, davant del que ells no tenen mecanismes de resposta que solucioni el problema. Per la seva banda, a Serveis Socials argumenten que no tenen eines legals per controlar aquest problema, i que s'hauria de tractar des d'un punt de vista policial i judicial.

Pel que fa al “racisme”, concepte molt present, però difús, en les entrevistes, apareix a través d'un fort component de rebuig envers els immigrants, si bé tothom coincideix en la bona convivència, aquest rebuig es manifesta entorn de la “no integració” d'aquests immigrants. És un rebuig producte de la convivència, però a través de la desconexença. El discurs sol justificar-se en el canvi que s'ha produït en el barri, és a dir, ha coincidit l'envelliment, la deserció i la degradació del barri, amb l'arribada de població d'una altra cultura: *“no entenc per què no poden vestir normal, no saben que ja no estan al seu país?...”* es demana una veïna. En diverses entrevistes la presència d'immigrants ha estat el tema central, al voltant del qual han aparegut la resta de temes com degradació, violència, etc. S'argumenten els aspectes que molesten més de la seva presència en el barri: només fan vida entre ells, estan tot el dia entrant i sortint, les dones no saben parlar, la manera de vestir, Serveis Socials només els ajuden a ells, que poden adquirir un habitatge mentre la gent d' “aquí” no pot,...

Ningú accepta obertament ser racista, com és obvi: *“Aquests que diuen que som uns racistes, que vinguin aquí i que ho aguantin això”*. Aquest sentit de rebuig també és

demostra com un mecanisme de defensa davant del que es diu del seu barri en el lloc de treball, les coneixences, etc.

Des del punt de vista dels immigrants que viuen al barri, no s'expressa cap problemàtica comuna, quan s'intenta enfocar sobre qualsevol aspecte, com per exemple els problemes de l'estat dels habitatges, apareix un discurs de resignació i de conformisme acceptant la condició d'estrangers i de ciutadans de segona. També es verbalitza un fet característic dels processos d' "integració" com és la diferenciació dels immigrants entre ells. Si prenem la majoria de magribins que viuen en el barri, es pot corroborar que predominen els nuclis familiars nuclears moderns, amb ingressos majoritàriament assegurats, és a dir, els magribins de les Escodines formen estructures bastant assentades en el territori. En les entrevistes realitzades a veïns d'origen magribí apareixen sovint aspectes de defensa davant dels prejudicis contra els magribins. Solen acceptar que tenen mala fama "*per culpa d'uns quants joves que beuen i van molestant pels carrers...*" comenta un veí d'origen magribí .

Al voltant d'aquests fets, es creen imatges que es relacionen en el territori on passen. Segons ens explica el cap de la Policia Local, el número de problemes que tenen lloc al sector Escodines i a tot el nucli antic, no són més grans que a altres llocs de la ciutat, però la problemàtica manté unes característiques al voltant de la "marginació", que faciliten l' "estigmatització" de tot el territori.

El problema de la seguretat pública, doncs, està format per:

- ***Perill comportat pel trànsit.***
- ***Sensació d'inseguretat ciutadana que ha quedat vinculat al xoc cultural.***
- ***Marginació per part de les administracions a l'hora d'aturar els problemes.***

B. Serveis Social i Salut

Temes apareguts en les entrevistes

- ☒ Problemes de mobilitat a l'hora d'anar al metge i manca d'equipaments i serveis sanitaris al barri.
- ☒ Existeix una gran solidaritat entre veïns, que arriba a molta gent gran.
- ☒ Gent amb problemes econòmics que viu com pot.
- ☒ Sensació d'abandonament per part de les administracions..

“Tinc 83 anys, visc sola, i fa un any que espero una telealarma d'aquestes, però no me la donen per que hi ha molta gent que la vol. A que he d'esperar?, a morirme?”, es demana una veïna.

En el barri, hi ha gent que va al CAP Bages, a la Pl. Espanya, altres que van al CAP Sagrada Família, al carrer Foneria, i els menys, al CAP Pl. Catalunya, però algun n'hi ha. Sigui on sigui, tots requereixen un desplaçament important a causa de les característiques orogràfiques de la zona, sobretot difícil pels usuaris més assidus, la gent gran. Per la part baixa del barri no passa cap línia de transport públic, que si ho fa per la part nova on els carrers són més amples, però arribar-hi requereix una caminada en pujada. D'aquesta manera, la gent gran que ha d'assistir al metge necessita d'un familiar o veí amb cotxe, o en molts casos, el desplaçament es fa en taxi, la qual cosa provoca una despesa molt important.

Des de la regidoria de via pública es raona, que la línia preexistent d'autobús urbà que passava per la via St. Ignasi no era rentable, per la qual cosa es va redibuixar la línia, suprimint la parada de la Pl. St. Ignasi.

Relacionat amb aquest falta de mobilitat urbana, s'ha assenyalat la presència de nombroses places de residències que es troben al barri: les Germanetes dels Pobres, Residència St. Josep i Mutuam, a les que aviat s'hi afegirà una nova residència de disminuïts psíquics. Aquestes places de les residències privades, tenen un cost bastant

elevat (d'entre 180 mil i 230 mil ptes.), que es inaccessible per molta de la gent gran del barri.

Serveis Socials

En primer lloc, farem un buidat de les dades, i posteriorment intentarem analitzar-les en termes relacionals, tant entre zones, com entre els números i l'observació. Cal tenir en compte que:

- A Serveis Socials de l'Ajuntament es treballa sobre demandes, és a dir, sobre aquells casos que es comuniquen, ja sigui directament a Serveis Socials, o a través d'altres institucions i entitats socials.
- El barri de les Escodines està dividit en dos UBASP (Unitat Bàsica d'Atenció Social Primària): la part més antiga es troba dins de la sector centre, i la part més moderna dins de la sector de llevant⁸.
- Pot haver més d'una demanda per persona.

<u>Demandes</u>	Total Casos	Casos Zona Centre	% de la zona centre respecte al total	Casos Escodines	% del barri respecte a la zona centre	% del barri respecte al total
Ajudes individuals	522	310	59,4%	41	13,2%	7,9%
PIRMI	331	150	45,3%	20	13,3%	6,0%
Informació general	494	135	27,3%	18	13,3%	3,6%
Lleure i Cultura	110	65	59,1%	15	23,1%	13,6%
Demandes lligades a l'escola	105	36	34,3%	12	33,3%	11,4%
Orientació davant de problemes	229	52	22,7%	12	23,1%	5,2%
Treball	135	94	69,6%	10	10,6%	7,4%
SAD	236	83	35,2%	10	12,0%	4,2%
Total	2162	925	42,8%	138	14,9%	6,4%
Total demandes				187		
Total demandes ateses	1978	814	41,2%	99 (53%)	12,2%	5,0%

⁸ Des de Serveis Socials se'ns ha proporcionat les dades corresponents al sector Escodines, que nosaltres comparem amb les de la zona centre, i posteriorment amb les del total de Manresa.

Per **demandes** s'entenen aquelles necessitats expressades directament per l' "usuari" que arriba a Serveis Socials.

En primer lloc, observem que en el sector Escodines:

- El major número de demandes estan al voltant del lleure i cultura, i lligades a l'escola.
- El menor número són demandes de PIRMI (Programa Interdepartamental de Renda Mínima d'Inserció) i de SAD (Servei d'Atenció Domiciliaria)⁹.

A la zona centre destaquen les demandes de caire econòmic: ajudes individuals (aliments, suport infància, lloguer habitatge,...), treball, i també de lleure i cultura.

<i>Problemes</i>	Total	Zona Centre	% de la zona centre respecte al total	Escodines	% del barri respecte a la zona centre	% del barri respecte al total
Problemes ec. (Ingressos)	595	307	51,6%	39	12,7%	6,6%
Malaltia crònica	441	173	39,2%	16	9,2%	3,6%
Famílies monoparentals	192	52	27,1%	13	25,0%	6,8%
Atur sense subsidi	176	101	57,4%	11	10,9%	6,3%
Problemes no especificats	145	76	52,4%	10	13,2%	6,9%
Soletat	197	81	41,1%	7	8,6%	3,6%
Absentisme escolar	68	39	57,4%	4	10,3%	5,9%
Habitatge: Estructura deficient.	37	19	51,4%	4	21,1%	10,8%
Habitatge: Desnonament	38	23	60,5%	3	13,0%	7,9%
Total	1889	871	46,1%	107	12,3%	5,7%
Total demandes				187		
Total demandes ateses	1978	814	41,2%	99 (53%)	12,2%	5,0%

Els **problemes** corresponen a l'anàlisi professional que tècnics de Serveis Socials realitzen sobre les demandes, tenint en compte aquells aspectes de l'individu i el seu entorn familiar.

Els principals problemes detectats en el sector Escodines:

⁹ Préstec de material, servei de menjar, etc...

- Al voltant de les famílies monoparentals¹⁰.
- Mala qualitat de l'habitatge.
- El problemes menys nombrosos són els de malaltia crònica i els de soledat.
- Els problemes relacionats amb l'economia no són especialment significatives.
- Així com la soledat és la font de molt pocs problemes.
- A observar que el percentatge de famílies monoparentals del sector Escodines és alt respecte a la zona centre, però no és significativa respecte al total d'aquest problema a nivell de Manresa.

A nivell de zona centre:

- Molta importància dels problemes econòmics derivats d'ingressos insuficients, absència total d'ingressos i treball sense subsidi.
- Nombrosos casos de problemes derivats de desnonaments dels habitatges, mala relació familiar i problemes derivats de l'escola (absentisme, integració,..).

<i>Principals necessitats detectades</i>	Total	Escodines	% del barri respecte al total
Dificultats d'atenció dins de la família	201	9	4,5%
Deteriorament de les relacions familiars	263	8	3,0%
Soletat	109	7	6,4%
Inserció laboral	121	14	11,6%
Integració social: minusvàlids i dificultats de mobilitat	-	10	
Integració social: Immigrants	128	15	11,7%
Relacionats amb la vivenda	113	9	8,0%
Total	935	72	7,7%
Total demandes		187	
Total demandes ateses	1978	99 (53%)	5,0%

¹⁰ Segons ens apunten des d'altres fonts, moltes persones adueixen aquesta situació per tal d'arribar als ajuts oferts, tot i que viuen en parella.

Un cop analitzats els problemes, són detectades les *necessitats* sobre les que Serveis Socials intentarà actuar per tal de millorar la situació que va motivar la demanda d'ajut.

A destacar el petit percentatge de necessitats que suposen les categories relacionades amb la família, tot i que sumades, si que tindrien importància. Els elements més detectats són els d'inserció laboral, vivenda i els d'integració social d'immigrants.

En general, des de Serveis Socials es remarca els següents aspectes:

- Disminució dels casos de maltractaments.
- Disminució del casos d'extrema penúria.
- Es manté la necessitat d'habitatge.
- Augmenta la dedicació d'esforços en la zona centre.
- La demanda de SAD sol venir per via de família i hospital.
- Augmenta la demanda de SAD (Servei d'Atenció Domiciliària)¹¹.

La major preocupació que des de Serveis Socials s'expressa és la gran llista d'espera per obtenir el servei de teleassistència, que tramita i cobreix per a un cert número de persones molt limitat.

Un dels factors destacats com a més positius des dels Serveis Socials és el caràcter solidari dels veïns de les Escodines, que s'han mostrat molt útils i funcionals en casos treballats. El problema és que aquest factor es converteix en algunes ocasions en motiu de complacència quan s'observen els números de casos que han quedat sense atendre, és a dir, els menys greus.

Aquests números que presenta la memòria de Serveis Socials dibuixa una situació força normal del sector de les Escodines, més proper a nivells de Manresa que de la zona centre, a la qual pertany en bona part.

---

¹¹ Tot i que la diferencia de casos de la zona centre (83 al 1998) no es significativa respecte a les zones de llevant (76) i ponent (77).

B.1 Vellera

Els temes i problemes derivats de la vellesa (soledat, problemes econòmics i malaltia crònica), segons les dades de Serveis Socials, no són especialment significatius per un barri, que com hem vist, té una població molt gran. Les claus que ens donen per entendre això poden estar lligades a la forta solidaritat tant familiar com veïnal que es dona en aquest barri. Aquest suport, tant familiar com veïnal, es manté fins que la situació està molt deteriorada, tal com expliquen els assistents socials.

Malgrat aquesta forta solidaritat veïnal, es percep el dèbil equilibri que en molts casos existeix: l'aparició de problemes de salut pot desencadenar una espiral de soledat, incapacitat per mantenir l'habitatge en bones condicions, problemes econòmics, etc. Això té lloc, a edats molt avançades: segons Serveis Socials, el 80% de l'atenció a domicili es destina a gent gran, de més de 65 anys, i el 80% d'aquesta gent gran té més de 75 anys.

Si observem les dades presentades en l'apartat 3.5 "El territori i la seva població" a l'inici, veiem que les dones formen un 60% de la població. Quan això ho combinem amb l'estructura d'edats, ens dona que hi ha un gran nombre de dones grans, donat que la seva esperança de vida és més gran i de millor estat de salut. Això, en molts casos comporta que són elles les que han de tenir cura als seus homes en la malaltia.

Un fet que hem observat és que l'analfabetisme entre la gent gran és molt petit, de fet no s'ha observat cap cas en les entrevistes. Això es deu a que, al contrari que altres zones degradades de ciutats com Manresa, sinó que fins fa poc era un barri on els mínims d'educació i salut estaven coberts. Aquest fet podria venir explicat pel fort pes que la religió ha tingut en aquest barri, i per tant, la formació educativa en la religió¹².

---

¹² Caldria aprofundir molt més, a través d'un estudi etnogràfic, en la determinació en l'imaginari social que ha suposat la forta herència i presència històrica de la religió i l'Església en aquest barri.

També, en moltes entrevistes a gent gran, quan es passava balanç a la història del barri i el procés de desertització, es feia referència a la pèrdua de vincles amb veïns i familiars que han marxat a viure a altres barris de Manresa, fet que ha suposat un trencament, moltes vegades total d'aquesta relació. Aquest fet és viscut com una carència paral·lela a l'envelliment, a l'anar tancant-se al pis i augmentant la sensació de soledat. Són persones que demostren un gran interès per comunicar-se i expressar-se, acostumades a relacionar-se socialment, i que la vellesa, la manca de mobilitat i la desaparició de les amistats han anat tancant de mica en mica, i que pot provocar el trencament d'aquest equilibri que comentàvem.

B.2 Infància

El barri de les Escodines, té un nombre de joves i infants molt reduït, per sota del Barri Antic. Una part important dels infants del barri són d'origen magribí, la qual cosa marcarà el futur del barri. Cal referir-se que la urbanització del sector de la Divina Pastora, amb habitatges de promoció pública, aportarà un gran nombre de parelles joves i infants que suposaran un nou repte pel desenvolupament del barri.

Les demandes sobre infància venen determinades per aquest factor, i els problemes que es detecten en aquest àmbit des de Serveis Socials, són els lligats a l'escola, al temps lliure i la cultura. Aquest és un indicador molt significatiu: no hi ha una integració de infants d'origen magribí, nens i nenes gitanos i la resta de nens i nenes en el joc al carrer. Això pot significar, una manca d'oferta lúdica integradora de la realitat del barri, a la que s'afegeix a la manca d'escola pública, no només pel barri, sinó també pel barri antic. Val a dir, que el Barri Antic compta amb un projecte de ludoteca infantil de la Creu Roja amb el suport de l'Ajuntament, la qual s'ha centrat en atendre els casos amb un major risc d'exclusió i marginació social. Per una altra banda, està tenint lloc, en la mateixa zona, una experiència de ludoteca popular oberta a tothom. En el barri de les Escodines, donades les seves característiques demogràfiques, amb un nombre petit d'infants, hi ha una manca de centres infantils, malgrat que trobem una llar d'infants de caràcter municipal, que rep demanda de tota la ciutat.

El fracàs escolar en relació a l'educació primària i secundària, apuntat per Serveis Socials, sembla estar lligat a l'absentisme escolar i la manca de continuïtat en els estudis. S'han observat casos d'absentisme escolar en des de l'eixamplament de la franja d'obligatorietat educativa, entre els catorze i els setze anys. Aquest absentisme sol ser voluntari entre els nois i noies, però hi ha hagut casos de noies gitanes que han estat retirades de l'escola pels pares, i són els casos més complicats.

B.3 Minories

Els problemes que pateixen les persones provinents d'altres països, bàsicament del Marroc, estan al voltant del treball i l' "adaptació" a la cultura de recepció. El treball sol ser temporal, tot i que en aquest moment ens diuen que donada la conjuntura econòmica no falta el treball, encara que siguin varies feines durant l'any. Aquesta "adaptació" va des dels processos de canvi cultural (per exemple, el canvi del paper de la dona, i el canvi de conceptes i referents culturals dels infants), als problemes més quotidians (omplir papers de l'administració, anar a comprar, etc.).

Segons diu un membre de la comunitat magribina: "*No podem fer activitats perquè la prioritat de la gent és guanyar-se la vida...*". Es referia a activitats tant de la cultura pròpia com d'adaptació a la cultura de recepció (cursos de llengua espanyola, catalana, etc.). Aquest és l'element que s'assenyala com a causa de la manca d'un grup o comunitat que pugui ser un interlocutor vàlid alhora de plantejar diàlegs, tal i com hem comentat anteriorment. Aquesta manca, comporta que no és trobi un informador representatiu, i per una altra banda, que sigui difícil dissenyar projectes integrats i participats.

Molts dels entrevistats no assisteixen a cap de les dues mesquites que hi ha a Manresa, una de les quals està molt a prop del barri. L'Associació Bages per Tothom, entitat nascuda per tal de conscienciar a favor de la convivència integradora a Manresa i

recolzar als immigrants, no és àmpliament coneguda pels entrevistats d'origen magribí, la qual cosa explica que no hagi quallat dins de la població d'origen magribí (caldría aprofundir si es pot parlar de col·lectiu magribí, donada aquesta falta de grups articulats i actius de referència).

El paper de Càrites és més conegut. El seu objectiu és el d'atendre les situacions puntuals i de dèficit familiars de la població i que no són atesos pels Serveis Socials: vellesa, infància, immigració, a través del reforç escolar per nois i noies, de programes d'alfabetització per immigrants i de formació per a dones, etc¹³.

Els aspectes al voltant de la immigració que sorgeixen des de Serveis Socials estan lligats a problemes d'integració en l'escola i problemes econòmics, i aquests normalment són expressats per les dones, ja que els homes no solen acudir-hi.

Si bé hi ha algun problema de violència i de control estricte entorn a la llibertat de les dones i les noies, no són significatius, però es crea una imatge més dura donat l'etiquetatge cultural que es crea en la relació entre cultures.

Sí que s'observa que molts magribins paguen lloguers més alts que el que es sol pagar en la zona, i això està lligat al fet que els propietaris no volen llogar pisos a magrebins, "*quan van marxar, després de dos mesos sense pagar, el van destrossar tot,...*" ens explica un propietari, i quan ho fan li afegeixen aquest "plus" que l'encareix. També alguns entrevistats han comentat l'evolució que ha tingut lloc al voltant de l'habitatge. El període de major arribada d'immigració magribina va acabar cap al 1993, i en aquell període, dominat per l'arribada d'homes sols, els habitatges ocupats tenien moltes deficiències i es produïen casos de subarrendaments, però "*quan vaig portar a la meva dona i els meus pares, jo ja m'havia buscat una casa i l'havia començat a arreglar, perquè on estava abans estava molt malament, i jo no volia que els meus pares estiguessin allà...*" explica un jove d'origen magribí.

---

¹³ Veure l'informe de Càrites: R. Bonal i E. Medina, *El Barri Antic de Manresa*, Fund. Jaume Bofill, Barcelona, 1995.

Les relacions amb la comunitat gitana del barri té un altre caire. Si bé en els últims anys, la comunitat gitana també s'ha vist implicada en l'èxode cap a fora del barri, encara es troben diverses famílies, així com un local social de joves i l'Església Evangèlica de Filadèlfia, a la qual pertanyen gran nombre de gitanos. Segons ens diuen, tant gitanos com payos, sempre hi ha hagut una relació cordial i de respecte entre veïns, tot i que s'han mantingut unes distàncies que imposa el respecte a les cultures pròpies. *"Els gitanos d'aquí, del barri, porten tants anys com la meva família..."* explica un entrevistat. Aquests gitanos sempre s'han dedicat al comerç per mercats i pobles, com comenta un membre del col·lectiu gitano queixant-se de l'actitud d'una família conflictiva gitana del carrer Montserrat de la que hem parlat abans: *"el gitano, si és com cal, fa la seva vida, amb la seva família, i no molesta a ningú, i si veig a un jove que no em respecta, jo sé que si parlo amb la seva família, i no ho tornarà a fer mai més..."*

D'una altra banda, tant gitanos com payos, fan referència als problemes causats per algunes famílies que hem comentat anteriorment, que estant fora de l'ordre social que segueixen entre els gitanos, que han provocat problemes en el barri, i que han deteriorat la relació quotidiana que abans es podia trobar, aflorant prejudicis i estereotips sobre la seva cultura i la seva gent.

Per concloure aquest apartat direm que:

- ***Els problemes sobre els que treballa serveis socials son molt heterogenis, però dibuixen un panorama social molt fràgil.***
- ***Els col·lectius amb una major problemàtica social son els de la gent gran, dona, la infància i els immigrants d'origen magribí.***

C. Habitatge i Urbanisme

Temes apareguts en les entrevistes

- ☒ Manca d'interès i recursos pel tema de la rehabilitació.
- ☒ Falta d'espais amplis d'ús públic.
- ☒ Problema de mobilitat a causa de les barreres arquitectòniques.
- ☒ Degradació de les infraestructures públiques (enllumenat, cablejat, clavegueram, etc.)
- ☒ Sensació d'abandonament general.

*"Aquest barri és un clot, tot fa pujada",
una veïna.*

El barri de les Escodines conté dues formes de creixement urbanístic, que han conformat dues realitats diferents: l'antic, de tipologia medieval, producte del creixement extramurs de la antiga ciutat, cap al segle XVI – XVII, al voltant del camí reial de Barcelona; i el modern, eixamplament format a partir dels anys 60.

En l'actualitat existeixen projectes d'edificació en la part del barri que encara queda per edificar entre el carrer Nou de Sta. Clara i el carrer de la Divina Pastora, i entre el carrer Viladordis i les Saleses. Aquesta nova ampliació del barri pot suposar un augment de la diferència en la qualitat de vida entre la part vella i la nova. Es poden plantejar problemes, donat que aquesta part vella té el paper de pont "natural" entre la part nova del barri i el centre de la ciutat, entorn del tema de la integració i continuïtat del sentit de la ciutat.

En els últims trenta anys les Escodines s'ha anat buidant. A mesura que els estàndards de vida i d'habitatge van anar augmentant, van aparèixer nous barris de promoció pública, i la gent va anar marxant. Eren pisos nous, que es podien pagar amb els sous de la indústria els primers anys, i amb els dels serveis, després. Primer van anar

marxant cap al “Xup”, després cap a la Font dels Capellans, i en últim terme, cap a la Balconada.

La gent que va marxar cap aquests nous barris era sobretot gent que havia arribat immigrada en els 50s i 60s des d’Andalusia, Extremadura i Castella. Va ser una marxa contínua i intensa, que va afectar tant al barri de les Escodines com al Barri Antic. Aquest èxode ha continuat durant els noranta, però amb un caràcter més heterogeni, tant en l’origen i edats, com en la destinació, tot i que continua sent cap a altres barris de Manresa. Són moltes les persones que tenen els fills que vivint a la Parada, a la Pl. Catalunya, on van anar a buscar un habitatge en millors condicions quan es van casar. El fet rellevant és que l’èxode de la població va continuar i continua marxant.

Tots aquests aspectes han dibuixat la situació actual:

- Les **característiques arquitectòniques** del sector són:
  - Edificis de tres pisos d’alçada, amb un pis per planta.
  - Construïts, la seva part principal, durant el segle XIX, amb afegits posteriors.
  - Edificis sense valor arquitectònic i històric formal, llevat del valor històric col·lectiu.
  - Una primera planta amb murs de pedra, i els altres pisos amb murs de “tobots”, i els superiors, els més nous aixecats amb totxo.
  - Façanes estretes i estructures allargades cap enrera.
  - Escales estretes, en mal estat¹⁴ i amb pendents pronunciades.
  - Gran quantitat d’instal·lacions d’aigua per aforament (aigua “ploma”): 84 (33%)¹⁵
  - Superposició de cablejats elèctrics dins els habitatges.
  - Canonades de plom.
  - Instal·lacions abandonades de gas ciutat.

¹⁴ Una mitjana de 3, en una escala 1(bo) – 4(molt dolent), en el global del barri (Font: elaboració pròpia; veure questionari de l’estudi a l’Annex II).

¹⁵ Font: Aigües de Manresa S.A. Veure mapa a l’Annex VII.

□ Les **característiques de la tenència** del sector són:

- En la mostra de 63 edificis, predomina la propietat vertical¹⁶:

	Propietat	
Horitzontal	8	12,7%
Vertical	53	84,1%
Altres	3	3,2%
TOTAL	63	47,1%

- 71 habitatges eren de lloguer, on predominen els lloguers antics, i que van de 4.000 a 8.000 ptes.:

	Lloguer	
Nou	26	19,6%
Antic	45	33,3%
TOTAL	71	52,9%

- Propietaris no residents en la propietat.
- Llogaters que han passat per diverses generacions de la mateixa família.
- Relació llogaters – propietaris molt distant, molt freqüentment a través de la Cambra de la Propietat.
- El preu del metre quadrat construït està al voltant de les 20 mil ptes., mentre que a prop, al carrer Viladordis, el seu valor puja a les 120 mil ptes., i aquest valor és encara més alt al voltant del Passeig Pere III¹⁷.

□ Les **característiques urbanístiques** del sector s'ajusten a les de qualsevol barri antic:

- Carrers estrets, de no més de quatre metres d'ample, i amb forts pendents.
- Alineació discontinua i corba dels edificis.
- Manca de previsió d'espais amples i adaptats, cosa que dificulta la mobilitat.
- Envelliment i degradació de les infraestructures de subministraments de serveis:
  - Cablejat elèctric i telefònic aeri no trenat.

¹⁶ Segons un estudi de FORUM S.A., l'any 1994, el 91% dels edificis eren de propietat vertical.

¹⁷ Font: Cambra Oficial de la Propietat Urbana.

- Elements no utilitzats abandonats sense retirar (escomeses, cables, etc.)
- Clavegueram no adaptat al volum que comporta l'ampliació urbanística del barri.
- Gran nombre d'edificis en molt mal estat i que suposen un perill de seguretat¹⁸:

Estat dels edificis	Número de finques	% de finques
En bon estat	19	7,6%
Estat acceptable	118	47,2%
Estat dolent	54	21,6%
En estat molt dolent	35	14,0%
En construcció	9	3,6%
Solars	15	6,0%
Total	250	

- Elevat percentatge d'habitatges desocupats:

Habitatges ocupats	Habitatges buits	Habitatges observats
134	120	254
52,8%	47,2%	

Aquests aspectes orogràfics i urbanístics afecten a la mobilitat i les activitats del dia a dia tan bàsiques com el llençar les escombraries. Si bé “tot” està a prop (Hospital General de Manresa, Mercat Puigmercadal, Ajuntament,...), com comenten molts veïns, cal un esforç molt gran per arribar-hi, especialment per a la gent gran.

Cal dir que s'han perdut punts de referència dins del barri, tal com la centralitat que tenia la zona al voltant del casal, per exemple durant les fetes. També es pot dir que en el barri el cotxe ha contribuït en gran mesura a difuminar aquest imaginari referencial, per exemple, ha guanyat la preferència fins al punt que ha transformat la Pl. St. Ignasi

Els elements més degradats en els edificis són els elements comuns: escales, teulades, façanes, instal·lacions elèctriques, etc. Tot i això s'han observat pocs casos d'infrahabitatge. Normalment les condicions, tot i estar molt per sota dels habitatges de nova construcció, estan mantingudes, i no pateixen d'alta densitat d'ocupants.

Sí que s'han observat alguns casos d'habitatge que en no disposar de la cèdula d'habitabilitat, ja que són producte de l'especulació i l'adaptació de golfes i espais no edificables, han estat llogats fent-hi arribar l'aigua i l'electricitat des de l'exterior de l'habitatge.

Aquest problema és global a tota la zona: el baix cost del sòl repercuteix sobre el valor dels lloguers, tant dels pisos com dels locals. Aquest fet també afecta a la dinàmica econòmica del barri. En els últims quinze anys han anat tancant els comerços i el seu lloc ha anat sent ocupat per garatges. I és que el rendiment econòmic d'un garatge és actualment molt superior al que pot donar el lloguer d'aquests baixos. *“Un barri amb activitats i comerços dona sensació de vida; només veure aquests garatges que abans eren botigues, que és el que et queda a la alçada dels ulls, et deprimeix”*, explica una dona que per motius de feina passa cada dia pel barri.

Cal afegir la influència que produeix el gran nombre de nova edificació que s'està duent a terme a Manresa, i que va en contra de la inversió en la rehabilitació, afegint, per una altra banda, un cost afegit: cada cop hi ha més espai a mantenir, més serveis a fer arribar a aquests espais, etc., la qual cosa no es correspon amb el creixement de població de Manresa, que és negatiu en els últims anys. És a dir, s'està produint un creixement urbanístic no sostenible.

C.2 L'Acció Municipal

L'Ajuntament de Manresa des de l'elaboració al 1981 del Pla General d'urbanisme s'ha intentat prioritzar la rehabilitació del nucli antic de la ciutat, que en un principi no

incloïa el sector de les Escodines¹⁹. La pressió des de diversos àmbits va portar al 1994 a la creació de FORUM S.A. (Foment de la Rehabilitació Urbana de Manresa S. A.), empresa de capital públic destinada a promoure la rehabilitació urbana del nucli antic de Manresa.

En els primers estudis realitzats des dels serveis Urbanístics de l'Ajuntament de Manresa, realitzat l'any 1994 van dibuixar el barri vell de Manresa dividit en tres sectors d'actuació preferent:

Sector I: Pl. Gispert

Sector II: Remei

Sector III: Escodines

D'aquest primer estudi se'n va desprendre l'elevada degradació del sector III: Escodines, i l'alt índex de finques susceptibles d'ésser esponjables que permetria la regeneració del sector a través d'una reducció important de la densitat edificada del sector²⁰:

Nivell de degradació	Actuació Necessària	Número de finques	% de finques
1	Inviabilitat de la restauració	6	5
2	Rehabilitació intensa sobre edificació en estat crític	19	16
3	Rehabilitació intensa	30	25
4	Rehabilitació lleu	29	25
5	Manteniment	22	19
	Solars	12	10
	Total	118	

Tanmateix, per tal d' *“aconseguir una revitalització del sector des de l'òptica global, modernitzant (rehabilitant o substituint) el parc d'habitatges i eliminant al mateix*

¹⁹ Veure el recull “Rehabilitació d'habitatges amb finalitat social – Gestió de la rehabilitació urbana i conseqüències socials, Diputació de Barcelona, 1996”.

²⁰ Font: FORUM S.A.

temps la degradació social econòmica i ambiental del sector²¹, és van dibuixar vàries línies d'acció bàsiques, que resumides son:

1. Promoció del planejament urbanístic
2. Gestió urbanística per tal d'executar les previsions del planejament
3. Promoció immobiliària que permetin regenerar el nucli antic.
4. Promoció de la rehabilitació de particulars.

Per tal d'impulsar aquesta revitalització global des dels programes d'actuació de FORUM S.A. els objectius que es van marcar passaven pel desenvolupament d'actuacions urbanístiques que incentivessin la rehabilitació privada, i que comportessin en darrer terme, la recuperació de la centralitat vital del nucli antic:

“Es vol que la iniciativa privada es faci càrrec principalment de la rehabilitació d'aquest sostre residencial, a més del revulsiu que es pretén amb les actuacions de renovació urbana de promoció pública i amb projectes d'urbanització de places i carrers, el pla inclou la promoció i difusió d'ajuts econòmics i altres mesures complementàries per al foment de la rehabilitació per part dels particulars”.²²

De les actuacions previstes pel Pla General d'Ordenació Urbana de Manresa de l'any 1981, i la revisió duta a terme l'any 1997, a hores d'ara no s'ha implementat cap acció al barri de les Escodines, i pel que fa a les actuacions de caire privat durant el període 94-98 s'han tramitat un total de 15 d'ajuts econòmics tramitats per FORUM S.A., d'un total de 27 expedients oberts²³:

Any	Núm. expedients	Subvenció otorgada (ptes.)
1994	1	323.171
1995	7	9.152.118
1996	3	1.757.759
1997	1	10.759.899
1998	3	3.185.442

²¹ Íd. pág.: 32.

²² Íd. Pàg. 35.

²³ Font: Forum S.A. Alguns d'aquests 27 expedients poden correspondre a canvis d'aforament a escomeses, o canvis d'instal·lacions de subministrament elèctrica. Annex IV per veure les característiques dels ajuts tramitats per FORUM S.A.

Els propietaris que han escollit aquesta modalitat de rehabilitació, destaquen especialment el bon tracte rebut, però també el gran nombre de documents que s'han de tramitar. Aquest últim element és especialment destacat entre la gent d'edat més avançada que han utilitzat els serveis de FORUM S.A. En les entrevistes es demanava si s'havien plantejat la possibilitat de rehabilitar aprofitant els ajuts que tramita i ofereix FORUM S.A., al que la majoria responien que no els coneixien i no hi estaven interessats, malgrat conèixer l'existència de l'empresa promotora de la rehabilitació.

El sector de les Escodines comprès des de la Via St. Ignasi, fins al començament del carrer Nou de Sta. Clara, està considerat com a "Sector d'Actuació Preferent". Aquests ajuts que ofereix FORUM S.A. per aquests sectors van des de la revisió gratuïta de l'estat de conservació dels habitatges i l'exempció de pagament dels drets d'intervenció del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, fins a la subvenció del 30% del pressupost de la rehabilitació (amb certs límits)²⁴.

Pel que fa a les actuacions públiques previstes es justifica l'endarreriment dels projectes previstos pel sector Escodines, degut a la prioritització dels projectes que s'han implementat en altres zones del nucli antic. Sembla haver una voluntat política de implementar actuacions urbanístiques en aquest sector, tal i com perfila el projecte de renovació urbana lligat a la candidatura al Fòrum Universal de les Cultures 2004, que està comentat en l'apartat de propostes.

En resum:

- ***Una composició urbanística mal adaptada al procés de creixement.***
- ***El mapa del barri està compost per pisos buits i edificis en mal estat.***
- ***Dificultats per impulsar la rehabilitació privada:***
  - ***Desconeixement i manca d'interès dels propietaris.***
  - ***Falta de motivació econòmica.***
  - ***Existència de gran quantitat de llogaters sense recursos ni interessats per assumir la rehabilitació de l'espai que ocupen.***

²⁴ Veure Annex IV. És previst que disminueixin les quantitats atorgades pels ajuts a la rehabilitació del proper any.

D. Economia i Comerç

Temes apareguts en les entrevistes

- ☒ La vida comercial ha desaparegut.
- ☒ Comprar esdevé cada dia un problema més gran, els desplaçaments cada cop són més llargs i la gent té més problemes de desplaçament.
- ☒ És un barri "adaptat" als que no tenen recursos.

"A les botigues, hi vas i t'hi trobes a una i a l'altre, i estàs una estona xerrant,.... si no fos per això...". explica una veïna.

La manca de comerç i activitat econòmica del barri va molt lligada, no només al fet estructural i general de la disminució del comerç al detall, sinó a l'envelliment de la població del barri: les baixes pensions i la disminució del valor de la propietat.

L'evolució del número de comerços i activitats econòmiques ha anat disminuint²⁵:

Activitats	1996	1999	1985	1999
Construcció	4	5		
Comerç al detall	45	40	26	8
Comerç a l'engròs	5	6	2	1
Servei d'alimentació	18	14	14	9
Reparacions	11	7	2	4
Institucions financeres	7	5	1	1
Educació i investigació	6	8		1
Serveis personals	4	6		
Professionals de la Sanitat	14	20		
Indústries varies	30	28		

Com podem observar, el comerç al detall i el servei d'alimentació són els que han patit una major disminució en aquest període.

²⁵ Font: IAE (1996 i 1999), ACE (1985) i elaboració pròpia (1999).

Els comerciants són molt pessimistes envers el seu futur. Ja fa anys es va intentar tirar endavant una agrupació de comerciants per tal d'incentivar la utilització del petit comerç, però que no va prosperar. El procés de desvinculació econòmica del barri de la seva població ha estat continu i paral·lel al del procés de degradació dels últims vint anys.

Els veïns, per una banda, veuen molt útil l'existència del comerç de barri, però al mateix temps reconeixen que els és molt més fàcil i econòmic anar a comprar a les grans superfícies. D'altra banda, molta de la gent gran depèn en certa manera d'aquest comerç, ja que no disposen d'un mitjà de transport per desplaçar-se a altres llocs. Per la gent gran aquesta "necessitat" és més sensible i psicològica, doncs les botigues formen part de la seva vida social del barri on es troben veïns i es comenta el que passa al barri.

Una altra circumstància en contra de la vida comercial és la manca de flexibilitat i adaptació que suposen els edificis antics, tant per adaptar el comerç existent, com per incorporar noves activitats, que condueix al que hem comentat anteriorment, la substitució de locals per garatges.

Els comerciants destaquen la privatització de la clínica St. Josep com un fet que ha marcat el comerç i l'activitat del barri, com ens expliquen des de la sucursal de Caixa de Manresa al carrer nou de Sta. Clara. La Clínica comportava un gran moviment de gent, tant treballadors com familiars de pacients, que a part de deixar diners al barri, feia que el barri estigués més transitat i donés una major sensació de vida o d'activitat. Alguns comerciants, dels pocs que queden, estan preocupats pel futur desplaçament de la seu de la Fundació Universitària del Bages, que si bé no comporta el moviment de la Clínica, si forma part del dia a dia de diversos forns i bars.

Un altre factor, que treballa en contra del desenvolupament o supervivència del petit comerç en el sector és que, havent-hi poc comerç, aquest té competència en el mateix barri. Per exemple, trobem dos bars, tres carnisseries i cansaladeries, quatre forns de pa, etc. Els propis comerciants assenyalen aquesta realitat com un dels problemes que els fa plantejar el seu futur

Pel que fa a l'oferta d'ocupació dins del propi barri o del nucli antic és pràcticament nul·la, i els pocs que es creen són al voltant dels serveis, el petit comerç i feines de baixa qualificació, que suposen uns ingressos baixos. Val a dir que la taxa d'activitat del barri de les Escodines és baixa: l'any 1996, estava al voltant del 50 % dels habitants del barri administratiu de les Escodines, la qual, si la limitem al sector que estudiem, on hi ha una població més envellida, ha de ser més baixa.

Malgrat l'alt número de població d'origen magribina en el sector Escodines, no han sorgit activitats comercials per satisfer el seu propi consum, fora d'una pastisseria. Aquestes activitats es concentren principalment a l'altra banda de la Pl. St. Ignasi, al carrer Sta. Llúcia.

Concloent:

- ***El comerç tradicional s'està extingint en les Escodines.***
- ***No hi ha indicis de que sorgeixi alternatives econòmiques.***
- ***Aquests dos factors estan fatalment determinats per l'envelliment, l'empobriment i la disminució de la població.***

E. Cultura, Educació i Participació

Temes apareguts en les entrevistes

- ☒ Les activitats de l'A.VV. Són conegudes per tothom, però no hi ha un atractiu per participar-hi.
- ☒ Desconeixement general de les entitats i associacions que es troben al casal, fora de les que fan activitats en el barri (A.VV, Coro, Divina Pastora).
- ☒ Forta identitat de barri.

“Escodines, qui et veu i qui t’ha vist”: frase recollida en el llibre d’honor del barri.

El primer fet que s’observa, tant en els actes socials que tenen lloc en el barri com en la vida quotidiana, és que la informació circula molt ràpidament dins del barri, la qual cosa dóna una gran idea del grau de coneixement, i de relació solidària com hem parlat abans, que hi ha entre els veïns, que comporta, al mateix temps un important grau de control social, més proper a la vida en nuclis petits que a ciutats mitjanes.

En les entrevistes apareix un fort sentit de pertinença de barri, però un barri que està delimitat per la seva part més antiga²⁶. Fins i tot, molta gent sent encara la pertinença del carrer, herència de la competència que hi havia entre carrers per les Enramades. Quan es parla amb gent de la part nova del barri, aquesta vinculació no va més enllà de la referència geogràfica del barri on viu.

Davant de la qüestió sobre si es pot parlar d’una “identitat de barri”, el 79% dels entrevistats han respost afirmativament, tot i que els elements justificatius eren diferents per cadascú, aquests sempre destacaven com a trets distintius la solidaritat i la coneixença entre els veïns. Tanmateix, quan un entrevistat creu que no hi ha una personalitat de barri, és una negació militant, ho comparen amb el passat i consideren

---

²⁶ Encara molta gent “va a ciutat”, quan van a comprar al Puigmercadal o al carrer Guimerà.

que abans sí que hi era, però que ara a desaparegut. Són persones, principalment gent gran, però no exclusivament, que defineixen el barri en termes comparatius amb el passat, a través d'allò que hem anomenat com a "**fort component d'enyorança**" i idealització del passat.

Cal dir que la sensació de pertinença al barri per part dels veïns d'origen magribí és molt feble. De tota manera, estableixen una diferència entre el nucli antic, que és on viuen la majoria de les seves relacions socials, i la resta de ciutat.

El barri compta amb una escola privada concertada, el Col·legi Oms i de Prat, però la seva incidència dins del barri de les Escodines no és tan important com la de les escoles públiques al seu entorn, és a dir, el seu àmbit és de ciutat. Només 24 estudiants procedeixen del sector del barri de les Escodines que estudiem, d'un total de 588 alumnes que assisteixen a aquest centre. Cal dir que, tot i tractar-se d'un centre privat d'àmbit de ciutat, ha demostrat sempre una voluntat d'apropament per conèixer el seu entorn, com per exemple el curs anterior (1998-99) on els alumnes de 2n d'ESO van realitzar el crèdit de síntesi sobre el barri i les Enramades, amb l'objectiu genèric d'apropar als alumnes a l'entorn de l'Escola. La majoria de nens i nenes del barri assisteixen a escoles que es troben fora del nucli antic de Manresa, tal com el C.E.I.P. Renaixença i el C.E.I.P. Pare Algué, la qual cosa suposa un desplaçament considerable.

La universitat com a equipament i motor educatiu de Manresa marxarà i deixarà un buit més en el barri semblant al que es va produir amb la privatització de la Clínica St. Josep.

És perceptible l'interès de la gent gran per participar, aprendre i ensenyar activitats de tipus culturals en el sentit més ampli. Si bé el nivell econòmic de la gent gran és reduït, la quantitat de temps lliure i les ganes de fer activitats en grup els impulsen a trobar-se, sobretot si es tracta de mantenir les tradicions, com les Enramades.

En un altre àmbit, hi ha un gran buit d'activitats que demostrin el caràcter plural d'origens dels seus habitants, tant en el barri, com en tot el nucli antic, encarades a viure amb normalitat el dia a dia, i això és percebut per molta gent amb inquietuds culturals, com aquesta veïna:

“Falten coses per incentivar que la gent vingui,... encara que sigui només que no diguin ‘a les Escodines vius?’,... hi ha una visió molt negativa, i el barri no ho és tant, no sé, crec que fent activitats noves podria canviar això.”

El buit d'activitats el tornem a trobar al voltant de la infància. Si bé fa alguns anys al casal hi havia un esplai, la Baldufa, molt actiu, però que amb la disminució de nens i nenes al carrer i la de joves que fessin de monitors va fer que acabés per extingir-se. Diversos entrevistats han comentat la manca d'espais perquè els infants juguin, com un greu problema, ja que el carrer s'ha convertit en un perill a causa del tràfic.

En les entrevistes apareix, producte en part d'aquella enyorança de temps passats de la que parlàvem, una certa infravalorització de les activitats culturals i populars del barri, que va junt a la desconeixença de les activitats i funcions de les entitats que s'hi troben. Sovint els entrevistats adduïen aquest fet a la manca d'infraestructures i equipaments. També pot ser producte de certa desconeixement dels existents i de la manca d'organització per utilitzar i adaptar aquells que hi ha, com és comenta des de l'A.VV.

Les *Enramades* és la festa més important que té lloc al barri, organitzades per l'A.VV. i l'Agrupació Civico-Cultural, que està formada al voltant de l'A.VV.. Les Enramades se celebren des de 1877, i tot i que el seu format ha canviat molt, continuen tenint un pes específic en la vida cultural del barri, especialment, perquè són les úniques Enramades que perviuen a tot Manresa²⁷. Un veí comenta que “*Abans tothom tenia enveja de les Enramades de les Escodines, és com ara amb el concurs de llums de*

Nadal, doncs abans tothom esperava les Enramades per venir a ballar,...". Encara les Enramades atrauen molts antics veïns, que tornen a veure les amistats, i declaren l'enyorança que senten envers la vida de barri que encara s'hi conserva a les Escodines, comparat on viuen ara.

Per altra banda, les Enramades són un moment de participació veïnal, tot i que les tasques més feixugues i de més treball són sempre realitzades per un petit grup, i això és motiu de certs conflictes. A més "*cada any són menys persones i no van sent substituïdes, el que fa que la participació i el sentiment es vagi diluint*" explica una persona que treballa al barri.

***l'Associació de Veïns del Barri de les Escodines**

Seria molt llarg comentar totes les reivindicacions històriques sorgides des de l'A.VV. del barri de les Escodines, i que d'alguna manera són els temes que han sorgit en les entrevistes, la qual cosa demostra que existeix una sintonia entre les preocupacions dels veïns i les de la pròpia A.VV.. En els seus 22 anys d'existència s'ha treballat per tal d'aconseguir un barri amb vida i amb futur. Però cal dir que l'origen de tot allò pel que l'A.VV. ha treballat, ja era motiu de reivindicació des de molt abans²⁸. Algunes de les campanyes amb més ressò fou la d' "*Avancem la rehabilitació*" i la que tingué lloc en contra del projecte de viaducte sobre la via St. Ignasi.

Les activitats que es porten a terme a l'A.VV. son:

- Biblioteca
- Club de jubilats
- Enramades
- Enllumenat de Nadal
- Tallers de pintura, gimnàstica i música.
- Excursions

---

²⁷ Boletín Lingua Club, juny 1951, pàg. 4.

L'A.VV. compta amb uns 200 socis, tot i que a la junta hi assisteixen un número molt reduït de persones i a les activitats hi predomina la gent gran, de la qual cosa se'n desprèn (i sembla natural) que la seva força hagi disminuït paral·lelament a l'envelliment de la població del barri i a la marxa de la gent jove i de mitjana edat, però per altra banda, això es contrarestat pel fort arrelament i sentiment de pertinença del barri, així com el respecte i l'autoritat que tenen els seus representants entre el món associatiu de Manresa.

Això fa que, el Club de Jubilats també rebi molta assistència. Allà hi predominen les dones, que parlen mentre fan ganxet o miren alguna revista, i els homes parlen mentre juguen a cartes. El problema que sembla haver-hi és la falta de dinamisme en les activitats, que ha portat a que hi predomini gent molt gran, i que els més "joves" no s'hi acabin de trobar bé, els quals al seu torn són més actius en els tallers i les activitats organitzades des de l'A.VV.. Val a dir, que les activitats que tenen més participació són les de caire festiu com les de preparació de l'enllumenat de Nadal i les de les Enramades.

Per la seva part, la biblioteca de l'A.VV., amb uns 6.000 volums, està per davant de totes les biblioteques veïnals de Manresa, tot i que pateix mancances vitals com l'espai, la informatització, etc. És principalment utilitzada durant el període escolar per nois i noies, tot i que tothom destaca el seu potencial més ampli.

La disminució de potencial, de la que es parlava, està en relació amb algunes crítiques aparegudes en les entrevistes. En diversos casos han argumentat la seva no participació en l'A.VV., ja que creuen que no té mecanismes per solucionar els problemes del barri. Són persones que han estat vinculades en algun moment, però que en cert sentit han quedat decebudes.

---

²⁸ Veure "Ramon Canal, *Manresa: els seus barris i les seves associacions de veïns*, Fed. AA.VV., Manresa, 1996".

Un dels handicaps amb què es troba l'A.VV. per implicar a un major número de veïns i cercar noves activitats venen donats, per una banda, per la percepció diferenciada entre la part nova i la vella del barri, i de l'altra, el reforçament d'aquesta percepció que s'ha anat creant en la pràctica i les activitats.

També cal senyalar que la presència i participació en l'A.VV. i en les activitats, de veïns que pertanyen a minories culturals, és nul·la. La barrera que formen els estereotips respectius sembla que encara és molt important per a que es puguin integrar les diverses realitats culturals del barri.

Entitats al barri

Al barri podem trobar un total de 30 entitats, entre associacions i institucions administratives o socials²⁹. Podem distingir entre entitats *del* barri i entitats *al* barri. Aquest fet ve donat per l'existència del casal del barri, de propietat municipal, on trobem moltes entitats a les quals els hi ha estat concedit un local per tirar endavant les seves activitats. Aquestes entitats que han "aterrat" al barri estan desvinculades del territori i apel·len al seu caràcter de ciutat quan s'ha intentat portar a terme projectes pel barri.

Son molts aspectes que desperten una certa hostilitat envers el barri, sobretot per aquelles que es troben en el Casal: problemes d'aparcament, males condicions de l'edifici, dificultat d'accés al Casal, etc.³⁰, i que coincideix, segons ens expliquen, amb "*una crisi del voluntariat i de l'existència de moltes entitats en els mateixos àmbits*". Tots els representants d'entitats coincideixen que seria més fàcil si es trobés alguna fórmula que permetés implicar a més gent en les activitats, però "*ja tenim prou problemes en seguir el dia a dia de la nostra entitat, com per ficar-nos en coses que treguin més temps,...*" explica una membre d'una entitat cultural.

---

²⁹ Veure la llista a l'Annex V.

Les Enramades és una ocasió on hi col·laboren varies entitats en diverses activitats, i tothom coincideix que és un aspecte a aprofundir, ja que són poques les que participen i no es troben noves activitats.

Cal aprofundir en el coneixement de les entitats, tant de les dinàmiques associatives generals, com en les problemàtiques particulars de cada entitat.

Resumint:

- ***Existeix un alt grau de sentiment de pertinença al territori al voltant del qual tenen lloc la majoria d'activitats participatives.***
- ***El procés d'envelliment demogràfic i degradació física del barri a afectat de manera contundent a les activitats i entitats del territori.***

---

³⁰ Veure Annex V.

4. CONCLUSIONS

“Abans de la guerra hi havia envejes: ‘aquest té tant, aquest va amb el fill de l’amo, aquest...’, ara ningú té res, i ja està”. ens explica irònicament una veïna al club de jubilats.

Aquí volem concloure l’anàlisi realitzada prèviament, recuperant i comprovant les hipòtesis que van guiar l’estudi, observant quins aspectes podem destacar, sense repetir els elements d’anàlisi. En aquestes conclusions s’han de veure les contradiccions expressades per l’heterogeneïtat i de la complexitat que sorgeixen de la gent i del territori.

- 1. L’envelliment urbà i demogràfic del barri ha portat a una depressió econòmica del sector. Aquesta depressió econòmica i la manca de serveis crea una desigualtat de la població respecte a la resta de la ciutat.*

Demogràficament, en aquest sector del barri de les Escodines que hem observat, predomina una elevada proporció de gent gran que viuen sols, majoritàriament dones, però molt activa en les activitats del barri, on la manca de recursos econòmics i la sensació d’inseguretat són els principals problemes, agreujats per les barreres arquitectòniques i urbanístiques, les quals empitjoren la qualitat de l’envelliment, tot i que aquesta manca de qualitat de vida és viscuda de forma quotidiana.

Parlar de gent gran és parlar de dones i de necessitats no cobertes. Aquestes necessitats no cobertes són principalment de caire econòmic i cultural. Les mancances econòmiques producte de baixes pensions i de fonts individuals d’ingressos són molt difícils de modificar, i d’aquestes depèn un ampli ventall d’element que componen la qualitat material de vida i la reproducció, des de l’habitatge fins a l’alimentació. Pel que fa a les necessitats de caire cultural, aquestes tenen unes característiques més flexibles a ésser modificades i poden

ajudar a augmentar aquesta qualitat de vida, especialment a través de les relacions socials. ***Un fet preocupant observat és el de la coincidència del triangle: “vellesa – soledat – infrahabitatge”***. No són un número molt gran de casos però sí d'un alt risc social. Com ja hem explicat, hi ha un fràgil equilibri en la vellesa, que en molts casos quan aquest es trenca fa aparèixer altres problemes que empitjoren la qualitat de vida de la vellesa, la qual cosa és contradiu amb els problemes i les demandes aparegudes en les dades de Serveis Socials. Aquesta problemàtica afecta principalment a les dones, i caldria un enfocament específic en aquest col·lectiu.

Es mostra, encara, i sobretot entre la gent més gran, la sensació d'una frontera del barri, física i social, de distinció entre dins del barri i fora d'ell, reforçat per les característiques urbanístiques. A més, hi ha un gran recel i incertesa davant dels projectes i les activitats promogudes per les institucions públiques:

“Haviem vingut aquí [al claustre de l'Antic Col·legi de Sant Ignasi] a jugar, per aquí, i sortíem per aquella porta, on estaven els safreijos..., ara sempre el tenen tancat...”

L'altre sector demogràfic rellevant és la ***infància***. Si bé el factor observable és la seva forta disminució, les seves característiques parlen de fragilitat social. Es barregen molts factors, des de la falta d'adaptació de l'educació a la interculturalitat, la manca d'espais i oferta lúdica, etc. ***Trobem una infància especialment subjecta a les conjuntures econòmiques, sense un recolçament específic, per superar la manca de sortides a la mobilitat social ni territorial que hereten dels seus pares***, i això pot generar conflictes quan la conjuntura econòmica no sigui favorable.

La degradació del sector és evident, i el tema de l'habitatge es demostra clau per tal de parlar de desenvolupament i recuperació de la qualitat de vida, tant dels habitants del sector com de la ciutat. Malgrat això, els veïns del sector de les

Escodines no expressen una idea clara de com es pot enfocar el tema de la regeneració, i entenen aquesta com un procés que no depèn d'ells, sinó de les administracions. És un problema complicat, donada l'estructura de la propietat, l'estat en que es troba el conjunt del sector, i la problemàtica personal i col·lectiva dels habitants del sector, que té molt a veure amb la manca de disponibilitat al canvi i la incertesa i desconfinança que se'n deriva dels processos de renovació urbana. Es tracta d'un element que contradiu la necessitat de la rehabilitació que tothom expressa. ***Si bé tothom vol que es rehabiliti el sector, en la majoria dels casos no pot, i per això, ningú vol assumir els costos que comporta la rehabilitació privada.*** Un altre aspecte a tenir en compte és que aquesta majoria de gent que vol una rehabilitació, expressen que si tinguessin els recursos necessaris, ja haurien marxat.

Cal dir també, que en les entrevistes, s'han expressat diversos casos de persones que no creuen que la solució estigui relacionada amb la rehabilitació, com explica un veí: *"Aquí no hi ha res a mantenir, cal un barri nou, amb carrers amples, espais oberts,...., i no el que volen fer, tot està fet malbé, aquí,..."*

El paper de les administracions no s'ha deixat veure en aquest sector, i això treballa a favor de l'opinió que el sector de les Escodines està marginat del procés engegat en altres indrets del nucli antic i de la resta de la ciutat.

La degradació urbanística construeix una realitat al costat de la inadaptació dels espais (per exemple al trànsit, a l'esplai,...), i amb les característiques econòmiques de la població del sector, ***repercuteixen en la disminució progressiva de la qualitat de vida***, a la qual no els hi queda un altre remei que adaptar-se. Aquesta adaptació no ha d'ocultar les limitacions percebudes de desenvolupament personal que aquestes característiques imposen sobre els habitants del sector Escodines.

2. *Hi ha un perill que aquesta desigualtat porti a un procés continu d'exclusió i marginació social de part de la seva població, però existeix un teixit social i una conscienciació entre la població del sector Escodines que permet pensar en que es pot portar a terme un projecte de recuperació econòmica, social i urbanística del sector. La recuperació del barri depèn de trobar els mecanismes per implicar la població i les institucions públiques en aquest projecte de desenvolupament i revitalització del "sector Escodines".*

Un factor de "marginació" ve donat per la heterogeneïtat d'habitants. Si bé no es pot parlar de col·lectius homogenis, sí podem detectar quins són els sectors de població i les característiques d'aquest procés de marginació i exclusió social:

- **Gent gran:**
Problemes econòmics i de mobilitat que comporten problemes d'intercanvi social i de soledat.
- **Persones franja d'edat població activa:**
Manca d'incentius de desenvolupament personal, i en certs casos, problemes econòmics que interfereixen en la qualitat de vida del dia a dia.
- **Minories:**
Problemes derivats dels estereotips i d'adaptació (recursos, coneixements,...) a la nova cultura, així com econòmiques.
- **Infància:**
Falta de recolzament en el temps lliure i en la promoció cultural que permetin suplir les mancances econòmiques familiars.

És unànime la incomprensió demostrada per la majoria davant de la imatge que es té del barri des de la resta de la ciutat, i aquests estereotips pesen molt en l'autoestima i en els projectes associatius. Aquesta imatge negativa que s'estén per l'imaginari de la ciutat, ve reforçada per la percepció de marginació de l'àmbit institucional administratiu que observen els habitants de les Escodines.

En aquest sentit, les problemàtiques i les característiques observades fan pensar **que cal considerar el tractament de les Escodines tots i cadascun dels temes en termes més amplis, tant territorialment com poblacionalment:**

- Les característiques derivades dels problemes de caire urbanístic i demogràfic ens apropa més cap al Barri Antic, que cap a la part moderna del propi barri.
- Ara bé, per proximitat geogràfica, els processos socials i culturals que s'hagin de portar a terme en el barri estan més lligats a aquesta part moderna.

L'Associacionisme està vinculat a l'existència de l'A.VV. i altres entitats històriques, especialment per part de la gent més gran. Quan parlem d'aquells que es troben en la franja de població activa és molt diferent, si be demostren una tendència a la participació, esperen que aparegui la iniciativa.

Per altra banda trobem una gran demanda de revitalització i d'activitats culturals, per desenvolupar el potencial individual dels habitants del sector, tot i que no troben incentius a participar, ni a desenvolupar les seves idees.

Per una altra banda, es troben una sèrie d'entitats i associacions que tenen problemes per desenvolupar les seves activitats, així com una falta d'adaptació en el territori.

Un fet que és inexistent, i que és un dels orígens de la imatge del sector per part de la resta de la ciutat, venen donades per les relacions que es donen entre la població immigrada o d'origen magribí, per una banda, i, per l'altra, la població establerta durant diverses generacions i provinents d'immigracions interiors. ***Aquesta relació està pautada per la imatge que es té respectivament de la cultura de l'altre***, és a dir, sí que hi ha una relació, però aquesta com a característiques té la distància, la desconeixença i la desconfiança, molt lluny d'una relació intercultural. S'ha creat una "normalitat" de les relacions basades en la distància, la qual cosa suposa un handicap per la participació i el desenvolupament cultural i associatiu que permeti una recuperació del barri.

En resum, si bé es pot parlar d'un germen al voltant del qual crear una implicació en la revitalització del sector Escodines, com pot ser la personalitat i la identificació envers el barri, no hi ha un motor ni unes expectatives clares que tiben i aglutinin aquesta implicació. La participació voluntària en les activitats és molt baixa i sempre són les mateixes persones a les que no s'incorporen de noves.

A més, aquest implicació sobre el què treballar al voltant de la personalitat i identificació de barri difícilment inclourà a la part del veïnat d'origen magribí, amb unes problemàtiques i referents culturals distants als de la resta de veïns.

Podem ratificar les conclusions, però amb un agreujant:

L'envelliment urbà i demogràfic, complicat per la manca d'intervencions i planificació, ha provocat una depressió econòmica, una fràgil cohesió social, una marginació envers a la resta de la ciutat i una desigualtat de la població del sector Escodines. No sembla haver-hi un moviment social prou potent per invertir aquesta situació, sense una intervenció pública decidida.

**SINTESE DE LES
CONCLUSIONS**

- Població envellida (+65 anys) i pèrdua constant de població.
- Problemes de seguretat degut al trànsit i a tres nuclis familiars conflictius.
- Gran número de població en risc social i risc de marginació sense atenció específica: gent gran, immigrants, infants i dones.
- Important número d'habitatges buits (47%), i d'edificis en mal estat (29%).
- Cap actuació urbanística i escasses actuacions de rehabilitació privada per la manca d'incentius i/o de recursos econòmics.
- Forta estigmatització negativa del sector: marginació dels processos socials de la ciutat.
- Desaparició progressiva del comerç tradicional i manca de noves alternatives.
- Forta identitat de barri, però sense elements participatius on expressar-la.
- Divorci entre “societat – administració – moviment associatiu”.

5. PROPOSTES: Cap a on anar?

Per començar, cal dir que ***aquest és l'enèsim observatori de la situació sobre el nucli antic*** de Manresa. Les conclusions que aporten els anteriors estudis són difícilment discutibles i esmenten gran quantitat d'idees sobre les quals treballar³¹. El problema és l'escassa resposta que han generat, doncs ***no hi ha indicis d'implementació decidida*** en la pràctica social, econòmica, cultural i urbanística.

Com hem comentat en la introducció, en el transcurs d'aquest estudi es va presentar la candidatura de Manresa com a sub-seu del Fòrum Universal de les Cultures Manresa 2004. Aquest projecte integra propostes de revitalització cultural i de renovació urbanes, que concorden globalment amb el que s'ha plantejat, tant des de l'A.VV., com des del Grup Promotor del Pla Comunitari de les Escodines³². A grans trets, aquest projecte pretén potenciar els aspectes culturals de Manresa, a través del seu llegat jesuític. Això ha de ser la justificació per revitalitzar el sector del nucli antic de la ciutat, en el que s'hi troba el barri de les Escodines.

Les propostes neixen de la reflexió del Grup Promotor del diagnòstic, per tal de dibuixar projectes comunitaris de dinamització. Aquest projecte s'ha d'entendre com un projecte de ciutat: millorar el barri és un benefici per la ciutat, i desenvolupar els aspectes culturals i urbanístics de l'entorn del barri, contribueix a la revitalització del sector de les Escodines.

Cal afegir un comentari, a nivell estratègic, en relació als Fons Estructurals i de Cohesió Europeus pel per 2000-2006: les condicions d'adjudicació d'aquests ajuts, basats en l'objectiu 2 i el programa URBAN requereixen una elaboració rigorosa de l'administració local i consensuada amb els agents socials i territorials. Aquesta ocasió no s'ha de deixar perdre, per la qual cosa cal començar a treballar des d'ara.

---

³¹ Veure bibliografia sobre el tema a l'Annex III.

³² Veure Annex VI.

Basat en les conclusions, derivades de l'estudi i dels debats que s'han portat a terme en el grup promotor i a les xerrades que han tingut lloc en aquest període, hem volgut buscar aquells aspectes i indicadors que siguin sòlids i permetin desenvolupar programes i projectes. Aquests, agrupats en àmbits i s'han d'entendre com ***elements que han d'evolucionar paral·lelament, és a dir, de manera integrada i global, per tal que permetin canviar la realitat del barri***, evitant processos descompensats.

També ***proposem un recull d'indicadors de desenvolupament humà, urbanístics i econòmics***, que han de servir de pautes que permetin quantificar l'evolució d'allò que s'ha demostrat com problema i/o necessitat a través de les entrevistes. Aquests indicadors han de ser modificats segons els àmbits i programes que s'implementin, adaptant-los a la idiosincràsia dels projectes i de les persones que els dirigeixin. Són uns indicadors quantitius, però que no han de fer oblidar que han d'anar al costat d'explicacions qualitatives per entendre els processos socials associats als números.

Cal desenvolupar, al mateix temps, un mètode de seguiment d'aquests indicadors. El mètode ideal seria el de ***l'observatori social permanent, a través d'un seguiment continu dels indicadors*** d'àrees que admeti observar l'evolució del desenvolupament i la revitalització.

L'objectiu de revitalitzar el sector s'ha d'entendre com:

- ***Un procés continu i integrador.***
- ***Obert a la ciutat i a la participació.***
- ***Una experiència que pugui ser exemplar.***
- ***Implicar les institucions en aquest desenvolupament.***
- ***Una recerca d'expectatives assumibles.***
- ***Intercanvi d'experiències i aprenentatges d'altres ciutats i barris.***

No s'ha d'entendre com un procés tancat en el sector que hem enfocat. ***Una de les vies claus de desenvolupament del sector és la d'obrir el barri a la ciutat***, que es senti part de les dinàmiques de la ciutat i que la ciutat el senti part d'ella mateixa, trobant en ell una oferta d'activitats i atractius, que permeti la circulació i la revitalització d'aquest sector. De l'estudi se'n desprèn la necessitat d'ampliar la zona on implementar un procés de dinamització i revitalització.

Com hem explicat en les conclusions, el sector que hem estudiat ens serveix per tal de conèixer la problemàtica, les opinions i les necessitats d'un sector de la població, però aquestes no semblen ser gaire diferents de les que tenen lloc a tot el nucli antic, per això, ***apostem per un projecte de dinamització i revitalització de tot el nucli antic de Manresa, però donades les característiques que hem observat sobre la realitat actual del sector Escodines, creiem que és necessari començar per iniciar el procés en aquest sector i progressivament ampliar els àmbits i les àrees d'actuació, amb la implicació d'agents socials.***

Àmbit Urbanístic i de l'Habitatge:

Aquí es repeteix la necessitat de trobar formules per tal d'obtenir uns resultats consensuats amb la població del territori, d'aquesta manera:

- Aprofundim i experimentem en la participació i la democràcia: ***cal crear formes de debat i discussió entorn dels projectes urbanístics, on participin tècnics i veïns, per enriquir el projecte i apropar-lo a la realitat que l'envolta.***
- Els resultats són producte de l'intercanvi i el consens.

Algunes línies sobre les que actuar poden ser:

- ***Rellançar els objectius i criteris de treball de FORUM³³.***

---

³³ Veure els elements de reflexió (pàg. 91) del recull "Rehabilitació d'habitatges amb finalitat social – Gestió de la rehabilitació urbana i conseqüències socials, Diputació de Barcelona, 1996".

- Actuacions exemplars que facin canviar el caràcter de barri tancat, aturant la degradació del conjunt del sector, i que pugin estendre's de manera privada.
- Impulsar els mètodes que permetin arribar als propietaris.
- Actuacions innovadores que permetin trobar fons i continuar l'objectiu.
- Trobar formules imaginatives d'implicació dels agents per la rehabilitació.
- Realitzar projectes i estudis amb la participació de la comunitat (grups de discussió, metodologia acció-participació, etc.) per arribar a l'objectiu del consens.
- Buscar un mercat per la rehabilitació i prioritzar els col·lectius que donin vida al barri: gent jove.
- Dissenyar un projecte de ciutat al voltant dels fonaments de la pròpia ciutat, que és la seva part històrica.
- **Recolzar el plantejament urbanístic del projecte de sub-seu al Fòrum Universal de les Cultures 2004, a través del debat i la planificació consensuada.**
- **Integrar el concepte de sostenibilitat en el projecte de ciutat, tant a nivell urbanístic – ambiental, com econòmic.**

Indicadors:

- ⊗ *Pisos i locals desocupats.*
- ⊗ *Propietats horitzontals i verticals.*
- ⊗ *Actuacions de rehabilitació privada i pública.*
- ⊗ *Fons públics destinats a la rehabilitació.*
- ⊗ *Actuacions urbanístiques públiques.*
- ⊗ *Permisos d'obres concedits*
- ⊗ *Demandes d'informació i de tràmits realitzats en la Finestreta Única.*

Això només serà possible si hi ha una vertadera intenció política, que vagi acompanyada dels fons necessaris per tirar endavant. Cal dir, que tant en els debats del grup promotor, com en les xerrades al voltant de les experiències d'altres ciutats, com

en les entrevistes, la rehabilitació i l'actuació urbanística han estat remarcats com els aspectes claus sense els que la revitalització del sector Escodines no podrà avançar per molts projectes culturals i socials que es tirin endavant. I és aquest factor, que ha d'impulsar l'administració el que fa ser més pessimista tant a veïns, membres d'entitats, com a membres d'institucions públiques.

Àmbit de promoció econòmica i turística:

Cal fomentar aquells aspectes que fomentin la participació, l'associació i la integració dels veïns, aprofitant les inèrcies participatives per tirar endavant els projectes, que tot i encarir i alentir els processos, aquests són més consolidats en el territori, i en aquest cas, en la revitalització del sector Escodines.

Creiem que el futur vital i regeneració social del sector està al voltant del desenvolupament de l'economia i de la cultura (turisme, artesanía,...), que al mateix temps poden ser font de nous filons d'ocupació.

- Impulsar les iniciatives empresarials i d'activitats econòmiques que sorgeixin del sector, apropant els serveis d'ocupació institucional (CIO) i facilitant el contacte.
- Crear una “zona preferent d'ubicació artesana” en aquest sector per contribuir a la revitalització econòmica i urbanística.
- Contribuir al desenvolupament dels equipaments i entitats de caire cultural que són els que dominen en el barri: trobem un museu, una universitat, la piscina municipal, un centre jesuític, una escola,... Aprofitant els aspectes culturals a aprofundir:
  - La vida quotidiana post-industrial.
  - Ruta i elements al voltant de St. Ignasi.
  - Participació i festes.
- Conèixer noves experiències que permetin trobar noves vies de participació:

- ***Avançar en una relació subsidiària i de cogestió entre les administracions públiques i els agents socials.***
  - Participació i realització de fòrums i seminaris.
  - Fomentar la formació de mediadors, gestors culturals, facilitadors, etc.
  - Crear espais d'intercanvi i col·laboració entre persones i entitats.
  - Aprofitar els espais, equipaments i entitats de caire cultural que són els que dominen en el barri per tal de fomentar els propis equipaments, alhora que donar vida cultural al sector.
- Superar la manca d'oferta educativa no regulada, necessària pel desenvolupament personal i integrador de la zona.

Indicadors:

- ⊗ *Comerços i indústries.*
- ⊗ *Nous locals adaptats a una activitat comercial – cultural.*
- ⊗ *Iniciatives d'economia social.*
- ⊗ *Nivell d'ocupació i auto-ocupació.*
- ⊗ *Experiències aportades als diferents àmbits (xerrades, fòrums, cursets,...).*
- ⊗ *Contactes amb entitats de caire cultural.*
- ⊗ *Visites al Museu Comarcal de Manresa i a la Cova de Sant Ignasi.*

Àmbit de participació i Serveis a les persones:

A observar la manca d'integració i descoordinació entre departaments municipals alhora de tirar endavant els projectes, així com la incertesa i desconfiança davant les administracions que té molta gent.

S'hauria d'aprofundir en:

- Saber conjugar les demandes de la gent gran i saber atreure l'interès de la gent jove.

- “Aprofitar els coneixements professionals de la gent d’edat”, preveure l’envelliment, potenciar les mini-residències, etc³⁴.
  - Treball de mediació comunitaria.
  - Trobar mitjans per aprofundir en els serveis de proximitat.
  - El foment de la creació de llocs de treball i de la **recerca de nous filons d’ocupació en els serveis de proximitat a les persones.**
- *Participació de les minories*
- Integració de les minories: integració entesa com a participació social entre tots:
    - Superar la endogamia social.
    - Mostrar i normalitzar la presència de la seva cultura.
    - Avançar en la integració en el món laboral i social de la dona (facilitar adquisició de coneixements de llengua, administratius; mediar en la família;...)
  - Superar la barrera que suposen les limitacions econòmiques en la qualitat de vida dels infants d’origen magribí:
    - Biblioteca adaptada.
    - Mediació familiar.
    - Reforç i seguiment escolar.
  - Treballar per una escola integradora de la realitat que es viu, aprenent d’experiències d’altres països com França, on viuen aquesta realitat des de fa anys, i aprendre dels seus errors i els seus encerts:
    - Intercanvis d’experiències.
    - Facilitar els coneixements multiculturals per avançar en el coneixement intercultural.
    - Mediació infants – escola – família.
- *Fomentar l’associacionisme:*
- Reforçar i recolzar el paper de les entitats culturals en el barri i en la ciutat:
    - Trobar mecanismes que permetin superar aquesta “crisi”.

---

³⁴ Conclusions de la Jornada de la Gent Gran, Consell Municipal de la Gent Gran, Manresa, 10 d’abril de 1999.

- Fomentar l'intercanvi i la informació d'experiències entre entitats del territori, i amb d'altres de fora.
  - Aportar coneixements de gestió cultural.
  - Activitats dirigides a crear inèrcies i activitats que aportin gent nova.
- Trobar un espai associatiu i participatiu per les dones i els joves:
- Animar a la creació d'aquests grups.
  - Facilitar aspectes tècnics de suport al funcionament.

Indicadors:

- ⊗ *Activitats de les entitats que intervenen en el procés.*
- ⊗ *Membres en les activitats i en les entitats.*
- ⊗ *Voluntaris en les activitats i en les entitats.*
- ⊗ *Activitats dirigides a la participació de veïns de minories culturals, infància, gent gran i dones.*
- ⊗ *Usuaris de la biblioteca, aula internet, serveis i recursos, punt d'atenció, cursets,...*
- ⊗ *Nous grups creats.*
- ⊗ *Implicació de veïns de minories en les activitats culturals.*
- ⊗ *Persones +65 anys i -25 anys.*
- ⊗ *Evolució de la població.*
- ⊗ *Persones ateses o fora de Serveis Socials.*
- ⊗ *Casos de desnonament.*
- ⊗ *Persones vivint soles.*
- ⊗ *Conflictes i actes racistes.*

És clara l'existència de col·lectius diferents, en els que les necessitats estan molt marcades per les oportunitats de desenvolupament personal, i això és el que el desenvolupament del sector ha de potenciar i facilitar. No hi ha situacions d'emergència, però la majoria estan dins del que es pot dir, situació de risc social relatiu.

Cal tenir en compte:

- ***Aspectes de transversalitat, integralitat, multidisciplinarietat, tant en els enfocaments per tractar els àmbits, com per avaluar els projectes.***
- ***Unificar criteris, sobretot mantenint el fluxos d'informació, i tenir clar l'objectiu, polític i tècnic, a implementar, i que sigui participatiu.***
- ***Es emergent la necessitat del treball conjunt entre departaments, on circuli la informació, alhora que es potenciï el treball comunitari.***
- ***La problemàtica urbanística és central: cal inversió pública com a motor del desenvolupament i el canvi urbanístic, social i econòmic del sector.***

El futur del barri dependrà de com s'impulsin el triangle format per:

- ***Promoció Urbanística***
- ***Promoció Econòmica***
- ***Promoció Cultural***

És a dir, incorporar els criteris participatius, socials i multiculturals al desenvolupament dels plans i projectes de ciutat dissenyats (per exemple, el Pla Directori del Museu Comarcal de Manresa i la Via Sant Ignasi, el projecte Manresa 2004, pla General d'Urbanisme, la Xarxa Ciutadana,...), així com recolzar els que apareguin i siguin interessants.

**SINTESE DE LES
PROPOSTES**

- Elaborar un **PLA COMUNITARI** conjunt del **NUCLI ANTIC** de la ciutat, respectant la identitat de cada sector.
- Portar a terme, de manera integral i consensuada amb les administracions, els projectes i programes: **PROPOSAR UN PLA COMUNITARI PER LES ESCODINES.**
- Avaluació constant i seguiment dels programes i projectes: **OBSERVATORI SOCIAL.**
- Experimentar en el territori i cercar fonts de finançament creant projectes transversals i ambiciosos.
- Crear un debat a la ciutat sobre el projecte de ciutat que es vol per Manresa: buscar una coherència en el **DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE.**

PROPOSTA: PROJECTES I PROGRAMES
PLA COMUNITARI DE LES ESCODINES

De les conclusions resultants del diagnòstic sociològic de les Escodines, el Grup Promotor del Pla Comunitari, plantegem un conjunt de projectes i programes per l'intervenció i l'acció social amb la finalitat de la transformació del barri.

Els projectes estan enfocats en cinc àmbits d'actuació:

- 1. REHABILITACIÓ D'HABITATGES I ENTORN URBANÍSTIC**
- 2. PROMOCIÓ ECONÒMICA I D'OCUPACIÓ**
- 3. PROMOCIÓ TURÍSTICA I CULTURAL**
- 4. SERVEIS A LES PERSONES**
- 5. PARTICIPACIÓ I DINAMITZACIÓ SOCIAL**

Proposem que aquestes cinc àrees d'intervenció sigui la base per:

- a) Elaborar un conjunt de programes concrets, possibles i viables per la seva realització.
- b) Obrir un debat – discussió de noves propostes en el conjunt del barri i els seus agents socials.
- c) Valorar i prioritzar la seva dotació de recursos econòmics i humans, disponibles, i recerca d'altres fonts de finançament.
- d) Aprofundir en una nova cultura de la participació social basada en la *corresponsabilitat* i en la *subsidiarietat*.

Voldriem expressar, abans d'entrar en la descripció dels programes, algunes consideracions conceptuals que tenen una certa ambigüitat i que signifiquen, a vegades, la no intervenció i la inhibició dels agents socials:

- Un Pla Comunitari, integral, territorial i participatiu és un *projecte de ciutat*. No tindria cap sentit plantejar-ho des de la marginalitat i l'aïllament.

- La participació requereix *acció*, fets i *capacitat decisòria* en els processos quotidians que viuen les persones, sense quedar-se en el debat.
- L'experimentació social necessita projectes, un territori, una comunitat de persones i un imaginari social que facilitin l'expressió personal, que es puguin dirigir cap a la transformació d'un barri i una ciutat.
- Un Pla Comunitari tindrà resultats, en tant i quant, hi hagi una planificació estratègica a llarg termini, un equip de recolzament on s'hi trobin integrats els *professionals socials, voluntaris i activistes*, capaços de conduir col·lectivament el procés iniciat.
- Una planificació estratègica del Pla Comunitari precisa. La implicació, el convenciment de les administracions i dels tècnics, dels professionals, dels agents socials i la població a través d'un nou model organitzatiu.

ORGANITZACIÓ I RECURSOS HUMANS

La organització és la configuració de la participació de tots els agents socials en una **TAULA D'ENTITATS**.

El *Grup Promotor* és el motor dinamitzador de la primera fase d'implantació del Pla Comunitari. És un equip associatiu de treball directiu, responsable del seguiment, realització i avaluació dels programes i projectes, on pugui participar tothom que ho desitgi amb un compromís de continuïtat.

Els *recursos humans*:

- Voluntaris puntuals i actius; professionals socials i tècnics.
- Proponem la creació de figures de professionals socials:
  - Dinamitzadors culturals.
  - Facilitadors veïnals.
  - Promotors d'iniciatives socials.
  - Animadors de carrer,...
- Amb un perfil de formació, aptituds i dedicació d'acord amb la tasca a realitzar.
- Cal dissenyar propostes per implicar el voluntariat que s'ajusti a les necessitats dels programes i actituds requerides (banc de voluntaris).

La *metodologia*:

- ❑ de treball ha de ser participativa i de consens.
- ❑ d'Observatori Social basat en els indicadors de desenvolupament humà.
- ❑ de programes que responguin a necessitats detectades i propostes dels agents socials. El diagnòstic social ens indica cinc àrees i projectes com a guies d'actuació prioritàries.
- ❑ Cada programa estarà sota el seguiment d'una persona del grup promotor o del mateix dinamitzador o facilitador, que haurà de coordinar, al seu torn els diversos programes del projecte.

PROJECTES I PROGRAMES ESCODINES

Projectes	Programes	Objectiu	Recursos	Pressupost	Socis
PROJECTE 1 Rehabilitació i entorn urbanístic	1.1 <i>Avancem la rehabilitació</i>	Informar, tramitar, seguiment projectes....	1 promotor/a	1.500.000	Forum S.A.
	1.2 <i>Rehabilem</i>	Rehabilitar un habitatge	1 promotor/a	1.500.000	Probens, ASF, etc.
PROJECTE 2 Promoció Econòmica i Ocupació	2.1 <i>Punt net - Deixalleria de barri</i>	Conscienciar sobre el medi ambient	2 Treballadors/es	6.000.000	Regidoria de Medi Ambient
	2.2 <i>Artisans a les Escodines</i>	Zona d'artesanía i formació	1 Promotor/a	300.000	Ubic i Regidoria de Promoció Econòmica
PROJECTE 3 Promoció turística	3.1 <i>Claustre Col·legi St. Ignasi</i>	Dinamització i activitats al claustre	1 Dinamitzador/a	750.000	Entitats culturals, MCM, Regidoria de Cultura
	3.2 <i>Ecomuseu comunitari</i>	Centre d'interpretació de la comunitat	1 Dinamitzador/a	750.000	
PROJECTE 4 Serveis personals	4.1 <i>Serveis a domicilis</i>	Oferir atenció a la gent gran	1 Treballador/a social	1.500.000	Regidoria de Serveis Socials
	4.2 <i>Punt d'atenció i mediació social</i>	Oferir atenció a la població	1 Dinamitzador/a	400.000	Punts d'atenció al ciutadà
PROJECTE 5 Participació i	5.1 <i>Foment de l'Associacionisme</i>	Potenciar la participació	1 Dinamitzador/a	300.000	Entitats del barri
	5.2 <i>Dinamització Associativa</i>	Hotel d'entitats	1 Facilitador/a	600.000	Entitats del casal
	5.3 <i>Dinamització Gent Gran</i>	Dinamitzar Club de jubilats	1 Dinamitzador/a	400.000	
	5.4 <i>Aula del coneixement</i>	Formació no reglada de coneixements	1 Pedagóg/a	900.000	
	5.5 <i>Dinamització Biblioteca</i>	Especialització i potenciació de la biblioteca	1 Dinamitzador/a	700.000	Biblioteca del barri
Dinamització social	5.6 <i>Esplai - Ludoteca</i>	Atenció als infants	1 Dinamitzador/a	1.750.000	Esplais
	5.7 <i>Punt de la Xarxa Ciutadana</i>	Espai d'accés a la xarxa	1 Facilitador/a	300.000	Projecte Xarxa Ciutadana
	5.8 <i>Espai comunitari</i>	Dinamitzar pati del casal	1 Dinamitzador/a	600.000	
	5.9 <i>Enramades</i>	Festa de ciutat i taller d'Enramades	1 Facilitador/a	600.000	Entitats del barri
Total	5.10 <i>Recursos i Serveis</i>	Servei de préstec i lloguer de material	1 Facilitador/a	1.600.000	
	5.11 <i>Comunicació</i>	Revista info....	1 Dinamitzador/a	1.300.000	Entitats del barri
				21.750.000	

REHABILITACIÓ I ENTORN URBANÍSTIC

Aquest projecte és bàsic i clau per un desenvolupament del Pla comunitari de les Escodines i té tres punts forts: intervenció urbanística, rehabilitació d'habitatges i foment del paisatge urbà:

Intervenció urbanística:

Essencialment la basem en el projecte del dossier FÒRUM UNIVERSAL DE LES CULTURES MANRESA 2004, que creiem que recull les velles reivindicacions del barri de les Escodines (veure Annex VI):

- Recuperació d'una imatge emblemàtica de la ciutat.
- Renovació urbana de l'àrea ignasiana. *15 de les 22 actuacions previstes pel pla tenen lloc en el barri de les Escodines.*
- Recorreguts urbans del triangle manresà (La Cova - la Seu - Museu Comarcal de Manresa).

Rehabilitació urbana:

- Crear una cultura de la rehabilitació i el manteniment dels edificis.
- Apropament a la realitat complexa que hi ha en els barris antics.
- Recerca de noves formules innovadores i imaginatives que puguin combinar diverses formes d'actuació.
- Una inversió pública de totes les administracions, que doti de recursos humans i econòmics de tots, els programes d'ajuts i incentius a la rehabilitació.

Foment del paisatge urbà:

- Dotar el barri d'elements de qualitat i espais verds, que mantinguin la identitat de nucli antic.
- Recuperar pel paisatge els edificis emblemàtics (Col·legi St. Ignasi, Casal, etc.).
- Promoure la idea sostenibilitat en la rehabilitació.

AVANCEM LA REHABILITACIÓ

FOMENT DE LA REHABILITACIÓ

OBJECTIU: Trobar alternatives que incentivin la rehabilitació:

- Informar sobre els ajuts.
- Aprofitar i desenvolupar l'interès de certs propietaris
- Cercar expectatives de revitalització del barri.
- Implicar als veïns en la presa de decisió dels projectes urbanístics.

DESTINAT A... Propietaris

JUSTIFICACIÓ:

- Gran nombre d'edificis a rehabilitar.
- Estancament del número d'actuacions.
- Desconeixement i desinterès sobre els projectes i els ajuts.

METODOLOGIA:

- Finestreta única: tramitar ajuts, dictamens i permisos, tant d'informes tècnics com d'obres.
- Cerca d'ajuts alternatius a la rehabilitació.
- Dissenyar campanyes a través d'acords que permetin diversificar opcions:
  - Promoció habitatges per a joves.
  - API social - Borsa de compra/lloguer.
  - Actuacions exemplars.

RECURSOS:

- **HUMANS:** un Promotor.
- **ALTRES:** Acords amb FORUM S.A..

PRESSUPOST:

- 1.500.000 ptes.

REHABILITEM

REHABILITAR UN HABITATGE AMB FINALITAT SOCIAL

OBJECTIU: Portar a terme almenys una experiència que permeti:

- Mostrar una actuació de rehabilitació.
- Treballar per promoure la rehabilitació privada.
- Oferir habitatges per a joves a preus assequibles.

DESTINAT A... Propietaris d'edificis.

JUSTIFICACIÓ:

- Gran nombre d'edificis a rehabilitar.
- Estancament del número d'actuacions privades.
- Existència de propietaris potencials a implicar.

METODOLOGIA:

- Buscar els recursos i les propietats per tirar endavant el projecte.
- Gestionar les ocupacions dels habitatges.
- Mostrar i fer participes als propietaris del barri de l'experiència portada a terme.

RECURSOS:

- **HUMANS:** un promotor.
- **ALTRES:** Acords amb FORUM S.A., Probens, ASF, etc.

PRESSUPOST:

- 1.500.000 ptes.

PROMOCIÓ ECONÒMICA I OCUPACIÓ

El projecte Promoció econòmica i ocupació vol trobar mecanismes i accions per aprofitar les oportunitats i implicar dinàmiques que s'estan produint en els diferents sectors econòmics i que tenen un efecte positiu en l'ocupació i el treball.

El diagnòstic social ens indica que el comerç tradicional tendeix a desaparèixer i cal cercar una fórmula de comerç de proximitat o de petita superfície comercial que pugui atendre la població.

Per un altre costat les Escodines es troba al cor d'una futura promoció turística impulsada per la candidatura a sub-seu del Fòrum de les Cultures Barcelona 2004, sent una oportunitat per *potenciar serveis i infraestructures destinades al turisme: allotjaments i especialment una zona comercial especialitzada en turisme, artesans, oficis, artistes i noves tecnologies.*

Proposem dos programes: una *deixalleria* de barri per la recuperació i reciclatge de les deixalles, i l'educació mediambiental; i crear uns *serveis a domicili* a les persones grans i discapacitats.

En darrer lloc, creiem que la construcció enfocada cap a la rehabilitació jugarà un paper central durant la propera dècada entorn de la ciutat, i especialment en el nucli antic. Caldria, en aquest sentit, començar a impulsar la formació, així com potenciar la creació d'empreses de materials i de construcció, al voltant dels temes de sostenibilitat i la rehabilitació.

Està en els nostres objectius treballar per la creació d'una empresa d'economia social que permeti desenvolupar els programes, al mateix temps que sigui una via d'inserció laboral pels més desfavorits.

PUNT NET

DEIXALLERIA DE BARRI

OBJECTIU: Aprofundir en:

- Recuperar - Reciclar - Educar.
- Introduir projectes al voltant de la sostenibilitat i la consideració de temes al voltant del medi ambient.
- Aportar una nova experiència en el tractament dels residus.
- Espai obert a la ciutat.

DESTINAT A... Tota la població, escoles, etc...

JUSTIFICACIÓ:

- Problemes i molesties causats per les escombreries al carrer.
- Manca de sensibilitat envers el mediambient.

METODOLOGIA:

- Espai obert a l'accés durant tot el dia.
- Recollida a domicili.
- Programes i campanyes puntuals.
- Xerrades i col·loquis sobre medi ambient.
- Formació i reciclatge de persones en medi ambient.

RECURSOS:

- **HUMANS:** 2 coordinadors.

PRESSUPOST:

- 6.000.000 ptes.

ARTESANS A LES ESCODINES

ZONA D'ARTESANIA I INTERPRETACIÓ

OBJECTIU: Potenciar les alternatives econòmiques i turístiques de les Escodines:

- Crear una zona artesana.
- Donar vida als baixos dels edificis.
- Repercutir en la rehabilitació d'edificis.

DESTINAT A... artesans i entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- Manca d'alternatives econòmiques.
- Desaparició d'activitats que revitalitzin la vida a nivell de carrer.

METODOLOGIA:

- Creació d'una zona preferent d'acolliment de les activitats artesanes.
- Buscar recursos i vies per potenciar que el turisme circuli a través del barri.
- Crear una bossa de locals per rehabilitar.

RECURSOS:

- **HUMANS:** un promotor.

PRESSUPOST:

- 300.000 ptes.

PROMOCIÓ TURÍSTICA

La situació geogràfica de les Escodines, entorn de la ciutat ignasiana i l'edifici actual del Museu i l'Arxiu de Manresa, és un punt fort per potenciar un turisme cultural i sostenible, que produeix un fluxe continu de visitants i per tant una possible font de riquesa i alternatives socials, econòmiques i culturals a la ciutat.

El projecte turístic-cultural és una possible via de desenvolupament local, amb un gran potencial de futur que requereix un enfocament estratègic del territori. Per exemple els Fons Estructurals i de Cohesió de la Unió Europea ofereixen unes possibilitats infrautilitzades fins ara en els àmbits de zones urbanes amb un potencial especial.

Cal dir que s'ha de fer un esforç important a nivell de ciutat i comarca per l'adequació de l'entorn urbanístic amb identitat pròpia, la conservació del patrimoni cultural, la implicació d'interessos comercials i urbans, la industrialització i construcció d'infraestructures relacionades amb el turisme i la creació de serveis turístics.

Proposem, en aquesta direcció de programes de treball: la **dinamització del Claure de l'antic Col·legi de St. Ignasi i l'estudi d'establir una zona artesanal, oficis, noves tecnologies i artistes a les Escodines.**

CLAUSTRE DE L'ANTIC COL·LEGI ST. IGNASI

DINAMITZACIÓ I ACTIVITATS AL CLAUSTRE

OBJECTIU: Donar vida al claustre de l'antic col·legi de St. Ignasi:

- Articlar l'interès de les entitats culturals per fer activitats culturals en aquest espai.
- Donar vida cultural a aquest espai, i que repercuteixi en el seu entorn.
- Augmentar la oferta d'espais d'expressió.

DESTINAT A... Entitats i administracions culturals de Manresa.

JUSTIFICACIÓ:

- Aquest espai està infrautilitzat per la manca de recursos.
- És un espai únic a la ciutat amb grans potencialitats.

METODOLOGIA:

- Crear una taula d'entitats culturals i un reglament d'usos.
- Dibuixar un calendari mínim d'activitats.
- Col·laborar en la difusió de les activitats.
- Trobar mètodes de desenvolupament econòmic al voltant del projecte turístic de la ciutat.

RECURSOS:

- **HUMANS:** un Dinamitzador.
- **ALTRES:** Entitats culturals i el MCM.

PRESSUPOST:

- 750.000 ptes.

SERVEIS A LES PERSONES

Els **serveis de proximitat** a les persones és atendre les necessitats detectades en col·lectius de gent gran, dones, infància, famílies monoparentals i persones amb problemes d'inserció social. Són considerats importants filons d'ocupació i prestacions que ajuden a mantenir la cohesió social.

Les activitats a domicili que es poden realitzar van des de la companyia a la gent gran, neteja de cases, bricolatge a domicili, compres, transport,...

Caldria no duplicar esforços amb els serveis que es presten en altres entitats i institucions de la ciutat (Serveis Socials, Càrites, etc.)

Aquest projecte de Serveis a les Persones vol complementar i articular la solidaritat veïnal i oferir nous camins d'aproximació a la realitat social i personal.

SERVEIS A DOMICILI

SERVEIS DE PROXIMITAT I ATENCIÓ A LA GENT GRAN

OBJECTIU: Atendre els casos de persones amb alguna problemàtica:

- Assistir els casos que no són atesos per Serveis Socials.
- Fer un seguiment (conjuntament amb el Punt d'Atenció i Mediació Social) de les problemàtiques socials que sorgeixin.
- Potenciar la creació d'una empresa d'economia social en l'àmbit dels serveis de proximitat, oferint formació a les persones contractades.

DESTINAT A... Tota la població.

PUNTS FEBLES A COMBATRE:

- Alt nivell de població de +65 anys (problemes de mobilitat).
- Número elevat de casos no atesos per Serveis Socials (47%).

METODOLOGIA:

- Destinar una persona a atendre els casos que, evaluats, sigui necessària un ajut.
- Tasques: acompanyament, preparar menjars, comprar, tramitació de papers,...
- Mantenir un seguiment amb els tècnics de Serveis Socials dels casos.

RECURSOS:

- **HUMANS:** un/a treballador/a social.

PRESSUPOST:

- 1.500.000 ptes.

PUNT D'ATENCIÓ A LES PERSONES

MEDIACIÓ SOCIAL

OBJECTIU: Punt d'atenció a les persones, des d'on és fa el seguiment de necessitats, queixes,...

- Donar informació.
- Detectar problemàtiques veïnals.
- Recollir demandes i conflictes.
- Actuar com a Observatori Social.

DESTINAT A... Tota la població.

PUNTS FEBLES A COMBATRE:

- Manca d'un mecanisme d'atenció a la població.

METODOLOGIA:

- Punt d'atenció al Casal: horari de 19h a 21h.
- Avaluació i seguiment dels casos.
- Mediació en la resolució de problemes.
- Avaluació conjunta amb les institucions.

RECURSOS:

- **EQUIPAMENT:** Material i infraestructures de l'A.VV.
- **HUMANS:** 1 Facilitador Veïnal.

PRESSUPOST:

- 400.000 ptes.

PARTICIPACIÓ I DINAMITZACIÓ SOCIAL

Les característiques associatives i participatives del barri de les Escodines són:

- Existència de 30 entitats, entre associacions i institucions.
- Manca de contactes i activitats entre entitats.
- Els problemes de les entitat solen ser similar:
  - Problemes per trobar noves activitats.
  - Implicar gent nova.
  - Poder compaginar les activitats personals i les de l'entitat.
  - Mantenir les activitats sense que es perdi l'interès.
  - El problema econòmic és fictici: amb aquest projectes es pretén

Hi ha una desvinculació de les entitats respecte el territori. Aquest punt feble, pot ser un filó d'activitats si sorgeixen iniciatives imaginatives novetoses. Queden molts àmbits sobre els que treballar, i que s'han de potenciar, aprofitant les inèrcies existents i els projectes que s'han dissenyat (com el del Fòrum Universal de les Cultures 2004):

- Multiculturalitat.
- Joves i infància.
- Dones i gent gran.

Amb aquests programes pretenem incentivar a les entitats a:

- Treballar plegades per tenir menys feina.
- Buscar objectius comuns.
- Enriquir les seus projectes amb gent nova, etc.

A les persones a implicar-se:

- En els debats sobre les intervencions i els projectes pel barri.
- A cercar noves vies d'expressió.
- A aprofitar els eines per desenvolupar-se personalment.

FOMENT DE L'ASSOCIACIONISME

TAULA D'ENTITATS

OBJECTIU: Crear una **taula d'entitats**; potenciar l'associacionisme i les seves activitats a les Escodines, oferint eines de treball comunitari: Organitzar activitats participatives.

- Crear una revista, un catàleg i una guia d'entitats.
- Serveis telemàtics: web, accés a internet.
- Aula de formació en l'associacionisme.
- Intercanvi d'informació entre entitats.
- Potenciar el voluntariat.
- Serveis, programes i activitats del Pla Comunitari.

DESTINAT A... Tota la població i a les entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- Falta d'organització sectors de la població del barri (joves, dones, minories i infància).
- Manca de dinamisme, noves activitats i nova gent en les associacions del territori.

METODOLOGIA:

- Aprofitar les innèrcies participatives puntuals.
- Trobar els punts a potenciar entre entitats.
- Plantejar programes coordinats entre entitats.
- Facilitar la circulació de la informació.

RECURSOS:

- **MATERIAL:** Recursos i serveis de l'A.VV.
- **HUMANS:** 1 facilitador veïnal.

PRESSUPOST:

- **ACTIVITATS:** 300.000 ptes
- **MATERIAL:** 300.000 ptes

DINAMITZACIÓ ASSOCIATIVA

HOTEL D'ENTIATS

OBJECTIU: Impulsar el moviment associatiu per tal que els agents socials tinguin un major impacte en la societat i en l'entorn:

- Reconvertir el Casal en un HOTEL D'ENTITATS.
- Rehabilitar el Casal de les Escodines.

DESTINAT A... Tota la població i a les entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- Falta d'organització sectors de la població del barri (joves, dones, minories i infància).
- Manca de dinamisme, noves activitats, recursos i gent nova en les associacions del territori.

METODOLOGIA:

- Redefinir els espais i usos, per a una millor utilització.
- Unificar criteris de gestió i direcció dels recursos.
- Realitzar obres de rehabilitació mitjançant una Escola-taller.
- Utilitzar criteris de sostenibilitat: material, instal·lacions energètiques,...

RECURSOS:

- **HUMANS:** un/a facilitador/a veïnal.

PRESSUPOST:

- **ACTIVITATS:** 300.000 ptes
- **MATERIAL:** 300.000 ptes

CLUB DE JUBILATS ESCODINES

ANIMACIÓ SOCIO-CULTURAL PER A LA GENT GRAN

OBJECTIU: Aprofundir en la utilització d'aquest servei a la gent gran:

- Fer noves activitats.
- Implicar un major nombre de persones grans.
- Seguiment i atenció de les persones.

DESTINAT A... Gent gran del barri.

JUSTIFICACIÓ:

- La gent gran jove no troba activitats interessants per anar-hi.
- La mitjana d'edat dels assistent és molt gran.
- És un col·lectiu en augment i sense espais de trobada en el barri.

METODOLOGIA:

- Dinamitzar les activitats que es facin i adaptar-les a les diferents edats.
- Implicar a la gent en els altres tallers i activitats de l'A.VV.

RECURSOS:

- **EQUIPAMENT:** local de l'A.VV.
- **HUMANS:** un dinamitzador.

PRESSUPOST:

- 400.000 ptes.

FITXES DE DESCRIPCIÓ DELS PROJECTES

PROJECTE NÚMERO 5 ---- programa 5.4

AULA DEL CONEIXEMENT

1- Introducció.

Al mes de Setembre de 1998, vàrem iniciar una experiència “d’educació i formació d’adults” al barri de les Escodines de la ciutat de Manresa, el qual, va tenir una durada de tres mesos. Els integrants del grup, eren majoritàriament *dones*, des de 55 a 75 anys. Les sessions es realitzaven setmanalment i duraven unes dues hores, durant tot aquest temps, bàsicament parlàvem.

Parlàvem d’experiències viscudes, de sentiments i angoixes actuals, dels desigs de l’infantesa i de les moltes il·lusions no satisfetes per causes dels tots conegudes, com també de les moltes coses que encara es poden fer.

Les eines didàctiques que fèiem servir per afavorir el diàleg i la comunicació. Eren les dels “*Centres d’Interès*”, als quals s’escollien els temes que més interessaven a tothom, després es repartien les tasques, com per exemple, buscar la bibliografia, l’informació dels diaris, de les revistes, o bé d’altres materials adients al que volíem aprendre i conèixer.

L’animador i conductor del grup (en aquest cas una Pedagoga), feia una exposició del tema durant uns 15-20 minuts, i llavors s’invitava a la participació de totes les participants (lectura d’algun escrit, exposició d’idees, aspectes que volíem conèixer, etc.), i així es donava un debat força natural i ampli, a on cap al final sempre es procurava arribar a una anàlisi i síntesis de tot el que havia succeït. Moltes vegades calia dedicar-hi més d’una sessió, com per exemple, quan es va parlar del “*Progrés*”.

Ara, quan fa un any d’aquesta experiència, algunes de les integrants del grup, han demanat la continuació, perquè troben a faltar elements de poder continuar aprenent i conèixer més coses.

2). Projecte de Formació i educació d’Adults.

Quan al 1996, es va presentar l’Informe a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre l’Educació pel segle XXI, presidida pel Sr. D. Jacques Delors, va quedar prou explícit que *L’Educació era al llarg del cicle vital, o al llarg de la vida*”.

Aquest nou concepte ve a dir-nos , que en la societat actual, tots i totes necessitem aprendre sempre, per poder comprendre millor el món que ens rodeja, en aquesta línia, l’educació es fonamenta amb aquests quatre pilars bàsics:

- *Aprendre a conèixer; (coneixements fonamentals).*
- *Aprendre a fer; (participar en el propi entorn).*
- *Aprendre a viure junts, (aprendre a viure amb els altres).*
- *Aprendre a ser, (procés fonamental de la persona).*

Per això, l'educació i la formació són un dels drets bàsics del ciutadà, (Constitució espanyola), aquest hi té dret durant tota la seva vida, per poder desenvolupar-se amb plenitud, i per fer de la seva existència un ideari propi de coneixements.

La nova societat cognitiva a la qual ens adrecem, demana cada vegada més la participació de persones solidàries i tolerants, que facin de la flexibilitat pautes del nou comportament social.

2-1. "Aula del Coneixement".

Aquest projecte està pensat, per a totes aquelles persones, que tenen ganes d'aprendre, però, que per qüestions personals i socials, no s'atreveixen a anar a una escola d'adults d'àmbits regulat; en canvi, en un context podem dir, *informal*, poden sentir-se més reconegudes i més "iguals" a tothom.

L'Aula del Coneixement, pretén ser un espai comú de cultura i de participació, on l'experiència vivencial sigui un element d'expressió, creativitat i comunicació per aprendre de la cultura experiencial dels altres, mitjançant tècniques específiques de dinamització, que incentivin i promoguin processos d'aprenentatge nous i innovadors de formació, promoció personal i social.

3-. Programa.

Una de les principals característiques d'un programa sociocultural d'educació d'adults, és el seu caràcter obert, ja sigui en relació als aprenentatges que es proposen, com a la pròpia dinàmica de participació de tots els que hi assisteixen. No cal dir que la comprensió, el diàleg i l'empatia formen part dels eixos conductuals del programa que defensem.

En l'esquema núm. 1 s'expliquen alguns dels continguts que té el programa.

Programes d'educació no formal

Formació pel desenvolupament personal

- Programes de difusió cultural;
- Coneixement i comprensió de la pròpia cultura, de les europees i de les universals.
- Conferències, tallers d'aprenentatges, exposicions, jornades culturals, etc.

Ampliació de coneixements

Llenguatge i Comunicació

- Comunicació oral.
- Comunicació escrita.
- Comunicació verbal.
- Com. no verbal.
- Literatura.
  - Catalana.
  - Castellana.
  - Europea.
  - Universal.

Sociocultural

- El medi natural.
- La població humana.
- Activitats product.
- Sistemes econòmics.
- Moviments ideològics.
- Moviments culturals.
- Les societats històriques i democràtiques.
- La pràctica del civisme. (consciència cívica)
- Cultura de la tolerància.
- Multiculturalisme.

Mediambiental

- Els éssers vius.
- L'entorn ecològic.
- La terra i l'univers.
- Qualitat de vida.
- L'abús irresponsable.
- La diversitat.
- Publicitat i consum.
- Altres.

Cognitiu

- L'ordinador.
- Les calculadores.
- Assumptes pràctics de dret.
- Mitjans de comunicació.
- La cultura de l'imatge.
- Suggestències.
- Altres.

Metodologia: “Principi d’activitat”.

- Participativa, col·laborativa i dialògica.
- Exposició i interrogació.
- Treball autònom.
- Projectes en equip.

Continguts:

- Interdisciplinaris.
- Global/Globalització.
- Síntesis pensament i acció.

Clima Social:

- Interacció a l’aula.
- Sistema de relacions socials.

Recursos:

- Personals (conferenciants i altres, etc.).
- Materials Multimedia.
- Audio-Vídeo.
- Altres. . . .

3-1. Objectius Generals. (entre altres. . .)

- Afavorir l’intercanvi d’experiències culturals, socials i personals.
- Afavorir un comportament emocional satisfactori i respectuós.
- Ajudar a superar “nivells de soledat cultural”.
- Despertar inquietuds i motivacions per “aprendre a aprendre”.
- Fer de la “participació” un eix conductual d’integració, de cohesió social i de pràctica democràtica.
- Superació de “complexes” i estereotips socials (sexe, edat, estudis, etc.).
- Desenvolupar habilitats pràctiques, socials i culturals que ens ajudin a millorar l’autoconcepte i l’autoestima personal.

Pressupost del programa: 300.000 (Conductor del programa).
300.000 (participants).
300.000 (materials).

Edats: a partir dels 30 anys, sense exclusió de ningú.

Horari: 2 hores setmanals, de 6 a 8 de la tarda.

Local: Casal del barri de les Escodines.

Durada: des d'octubre a maig o juny.

Quantitat: màxim 25 persones.

Difusió: Premsa i ràdio.

Carme Carrió

**BIBLIOTECA JAUME PERRAMON –
SERVEI MULTICULTURAL**

Servei Multicultural

OBJECTIU: Facilitar un espai pels joves i infants del barri:

- Esdevenir un eix de promoció i dinamització intercultural.
- Recolzar la integració dels immigrants.
- Treballar conjuntament amb les entitats que es troben al barri per tal d'assolir els objectius anteriors.

DESTINAT A... col·lectiu àrab i gitano, tant adults com infants, i a totes les persones que vulguin aprofundir en la cultura àrab i gitana.

JUSTIFICACIÓ:

- Creixent número d'immigrants magrebins i de nens i nenes d'origen magribí que necessiten un recolzament cultural de referència.
- Col·lectiu gitano arrelat al barri.
- La biblioteca ha d'oferir un servei i un espai de trobada multicultural.

METODOLOGIA:

- Creació de fons bibliogràfic i de revistes de i sobre Marroc i la cultura àrab; i cultura i el poble gitano.
- Préstec de material

RECURSOS:

- **EQUIPAMENT:** Diversos fons bibliogràfics.
- **HUMANS:** un dinamitzador.

PRESSUPOST:

- 700.000 ptes.

ESPLAI – LUDOTECA “LA BALDUFA”

Espai d'atenció a la infància

OBJECTIU: Facilitar un espai pels joves i infants del barri:

- Espai de joc i relació pels nens i nenes: educació en el lleure.
- Treballar a través del joc les normes socials, valors i actituds com el respecte, la tolerància i la cooperació.
- Oferir un espai de dinamització, comunicació i apropament cultural.

DESTINAT A... nens i nenes de 3 a 12 anys del barri i de les entitats del casal.

JUSTIFICACIÓ:

- Manca d'espais lúdics i de lleure per als infants.
- Falta de serveis durant les vacances escolars.
- És necessària una educació en el lleures de caire multicultural.

METODOLOGIA:

- De dilluns a dissabte durant dues hores.
- Espais diferenciats per edats i interessos.
- Coordinar equip de monitors voluntaris.
- Activitats: tallers, jocs i sortides.

RECURSOS:

- **EQUIPAMENT:** material fungible lúdic, psicomotriu, esportiu i d'oficina.
- **HUMANS:** monitors i un dinamitzador.

PRESSUPOST:

- Activitats: 500.000 ptes.
- Material: 500.000 ptes.
- Dinamitzador: 750.000 ptes.

PUNT DE LA XARXA CIUTADANA

SERVEI D'ACCÉS A INTERNET

OBJECTIU: Obrir les entitats a internet:

- Espai de difusió i informació de la xarxa a les entitats i associacions del barri.
- Espai de comunicació i apropament de les entitats.

DESTINAT A... Entitats i associacions del barri.

JUSTIFICACIÓ:

- Manca d'espais de difusió únic.
- Existència i convivència d'entitats i associacions molt diferents en el barri.

METODOLOGIA:

- Elaboració i manteniment de les pàgines web.
- Recollir i comunicar la informació rebuda.
- Vetllar pel bon us i el compliment dels horaris.
- Formar i donar a conèixer l'ús d'internet.

RECURSOS:

- **EQUIPAMENT:** un ordinador connectat a internet i amb equip multimedia.
- **HUMANS:** un facilitador.

PRESSUPOST:

- 300.000 ptes.

PATI CASAL DE LES ESCODINES

Espai Comunitari

OBJECTIU: Establir aquesta infraestructura com a espai d'us comunitari per trobades entitats i festes veïnals.

- Organitzar activitats participatives.

DESTINAT A... Tota la població i a les entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- El pati del Casal es un nou espai que encara no te una funció clara.
- Hi ha una manca d'espais lúdics en tot el sector.

METODOLOGIA:

- Gestionar usos i compatibilitat (calendari, neteixa, etc.) del pati.
- Cumplir horari d'obertura.
- Portar al corrent el manteniment físic.

RECURSOS:

- **MATERIAL:** Recursos i serveis de l'A.VV.
- **HUMANS:** 1 facilitador veïnal.

PRESSUPOST:

- **ACTIVITATS:** 300.000 ptes
- **MATERIAL:** 300.000 ptes

ENRAMADES

FESTA DE CIUTAT I TALLER D'ENRAMADES

OBJECTIU: Cercar nous espais de convivència, contacte i aprofundiment en el potencial simbòlic i cultural de les Escodines:

- Mostra de les activitats de les entitats i grups.
- Propostes lúdiques de participació.
- Obrir el barri cap a la ciutat.

DESTINAT A... Tota la població i a les entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- Hi ha un descens en el nombre de participants en la preparació de les activitats.
- És la darrera festa tradicional de la ciutat.

METODOLOGIA:

- Taller d'Enramades per elaborar el guarniment dels carrers.
- Premi - Concurs d'Enramades.
- Potenciar la creació de comissions de carrers.

RECURSOS:

- **MATERIAL:** Recursos i serveis de l'A.VV.
- **HUMANS:** 1 facilitador veïnal.

PRESSUPOST:

- **ACTIVITATS:** 300.000 ptes
- **MATERIAL:** 300.000 ptes

RECURSOS I SERVEIS

SERVEIS A LES ENTITATS I A LES PERSONES

OBJECTIU: Crear un fons de material:

- Satisfer les necessitats de gent i entitats.
- Servei de préstec de material per activitats.
- Pla d'adquisició de material.
- Establir una via de finançament d'activitats.

DESTINAT A... persones i entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- Existència d'un petit fons de material que ha estat molt útil.
- Problemes de les entitats per trobar material: ajudarà a dinamitzar les activitat en el pati del Casal.
- Podria crear un lloc de treball.

METODOLOGIA:

- Augmentar el fons existent.
- Gestionar el préstec.
- Reinvertir els beneficis en nova adquisició i activitats de dinamització.

RECURSOS:

- **EQUIPAMENT:** adquisició de cadires, taules, barbacoes, escales, neveres, etc.
- **HUMANS:** 1 Facilitador Veïnal.

PRESSUPOST:

- Any 2000: 1.600.000 ptes.

COMUNICACIÓ

COMUNICACIÓ I PUBLICACIONS

OBJECTIU: Comunicar tot allò al voltant del casal, els projectes i les entitats a veïns i entitats.

- Publicar una revista.
- Confeccionar una guia de serveis i entitats del barri.
- Potenciar al màxim els recursos telemàtics.

DESTINAT A... Tota la població i a les entitats.

JUSTIFICACIÓ:

- Fer visible i transparents els projectes i activitats.
- Mètode d'implicació i de retroalimentació dels processos.

METODOLOGIA:

- Elaborar i coordinar les articles de la revista.
- Portaveu de la Taula d'Entitats.
- Bustia i eina de treball de tota la comunitat.

RECURSOS:

- **MATERIAL:** Recursos i serveis de l'A.VV.
- **HUMANS:** 1 dinamitzador.

PRESSUPOST:

- 1.300.000 ptes

Annexos

Diagnòstic Social de les Escodines

1999

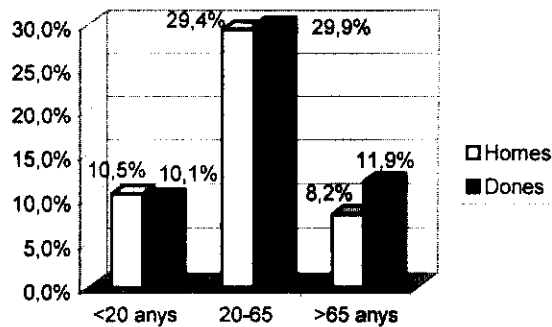

Annex I: Dades estadístiques

Distribució per Edats i Sexe a Manresa (padró 1996)

	<20 anys	20-65	>65 anys	TOTAL
Homes	6.758	18.910	5.258	30.926
	10,5%	29,4%	8,2%	
Dones	6.487	19.283	7.689	33.459
	10,1%	29,9%	11,9%	
Total	13.245	38.193	12.947	64.385
	20,6%	59,3%	20,1%	

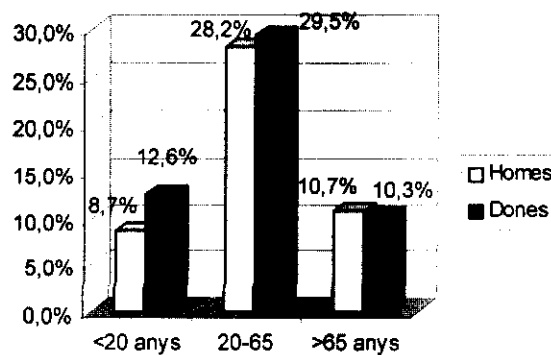
Distribució per Edats i Sexe a Manresa (1996)

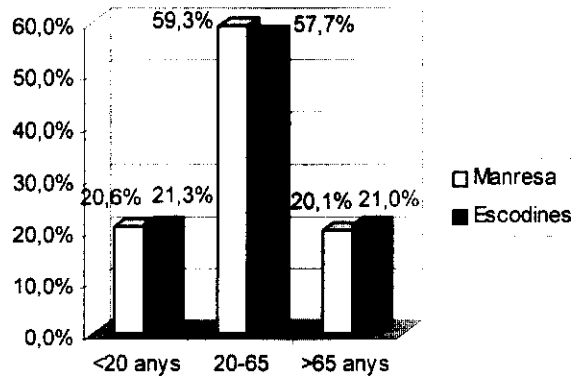
Distribució per Edats i Sexe a les Escodines (padró 1996)

	<20 anys	20-65	>65 anys	TOTAL
Homes	338	1.098	415	1.851
	8,7%	28,2%	10,7%	
Dones	492	1.149	401	2.042
	12,6%	29,5%	10,3%	
Total	830	2.247	816	3.893
	21,3%	57,7%	21,0%	

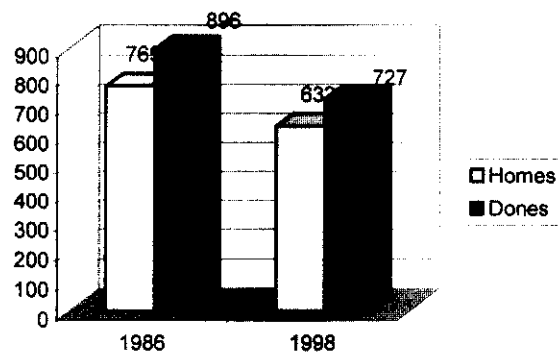
Distribució de la població per Edats i Sexe a les Escodines (1996)

**Distribució comparada per Edats
Manresa - Escodines (1996)**

**Evolució de la Població al barri de les
Escodines**

Annex II: Questionari

Nº de questionari:

Nom:	Cognoms:
Adreça:	

Dades personals

1. Sexe: __v1
1. home   2. Dona

3. Estat laboral: __v3

1. Ocupat 4. Altres: _____

1.1. Ocupació: _____

2. Aturat

2.1. Cobra subsidi?

Si   No   altres: _____

(__v4)

3. Jubilat

4. Estat civil: __v5

1. Solter /a   4. Separat /da   7.nd

2. Casat /a   5. Divorciat /da

3. En parella   6. Vidu /a

5. Nombre de membres a la llar: __v6

1   2   3   4   5   6 o més

6. Origen majoritari dels seus membres: __v7

1. Manresa

1.1 Barri: _____

4. Espanya

2. Província Barcelona

5. Estranger: _____

3. Catalunya

Preguntes d'habitatge:

8. *Tipus de tenència:* __v8
1. Propi:
Horizontal Vertical __v9
2. Lloguer:
Tipus lloguer:
Nou Antic __v12
Relació amb els propietaris:
Bona Dolenta __v12
Termes: _____
3. Altres: _____
-
9. *S'han fet reformes?*
si no __v13
-
10. *Hi en faran?*
si no __v14
-
11. *pensen en canviar de vivenda?:*
si ; a on? _____ no __v15

Preguntes Generals del Barri

12. *Com descriuria el barri a grans trets: (veïns, immigrants, edificis, comparativament, etc.)*
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
13. *Es pot parlar d'una personalitat de barri?:* __v16
Si No

14. On realitza les compres?: __v17
1. Al barri	4. Altres: _____
2. Fora del barri	
3. Mig i mig	

15. Amb quina freqüència?: __V18
1. Diàriament	4. Un cop al mes
2. Entre setmana	5. altres: _____
3. Un cop a la setmana	

16. Li porten les compres a casa seva?: __v19
- si no

17. Quines botigues fan falta al barri?:

Preguntes sobre salut

18. Quin és el seu estat de salut? (1, molt bo; 9, molt dolent) __v20
19. I el de les persones que viuen amb vostè? __v21

20. Necessita assistència mèdica freqüent? __v22
- si no __v23
1. va en transport públic	4. Altres: _____
2. venen a casa	
2.1. serveis socials? si ☐	no ☐ __v24
3. mitjà propi	

21. Com qualificaria les seves relacions socials dins del barri? __v25
- (1, molt bones; 9, molt dolentes)

22. Quins serveis falten al barri? (idees, necessitats, etc.)

Nº fitxa:

Nom:	Cognoms:
Adreça:	

Lloguer propietat altres

1. Conservació general de l'edifici:

- 1. Bo
- 2. Acceptable
- 3. Dolent
- 4. Molt Dolent

Conservació específic pis:

- 1. Bo
- 2. Acceptable
- 3. Dolent
- 4. Molt Dolent

2.

	Bona	Acceptable	Dolenta	Molt Dolenta	n.o.
1. Façana Frontal	☐	☐	☐	☐	☐
2. Finestres	☐	☐	☐	☐	☐
3. Portes	☐	☐	☐	☐	☐
4. Materials de construcció	☐	☐	☐	☐	☐
5. Lluminositat artificial	☐	☐	☐	☐	☐
6. Lluminositat natural	☐	☐	☐	☐	☐
7. Teulada	☐	☐	☐	☐	☐
8. Llum escala	☐	☐	☐	☐	☐
9. Estat escala	☐	☐	☐	☐	☐
10. Llum pis	☐	☐	☐	☐	☐
11. Ventilació pis	☐	☐	☐	☐	☐
12. Estat cuina	☐	☐	☐	☐	☐
13. Estat lavabo	☐	☐	☐	☐	☐
14. Mobiliari interior	☐	☐	☐	☐	☐

3. Calefacció:

si no
central individual

4. Gas ciutat Butà

5. Humitat:

si no molt greu

6. Telèfon:

si no

Porter automàtic:

si no

7. M² habitatge: _____

8. Aigua::

corrent pluma

9. Canonades::

plom coure mixtes

10. Altres:

Annex III: Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia Utilitzada:

- Boletín Lingua Club, juny 1951, pàg. 4
- Bonal, R., Medina, E., El Barri Antic de Manresa, Càritas interparroquial de Manresa – Fundació Juame Bofill, Barcelona, 1995.
- Canal, R. Manresa: els seus barris i les seves associacions de veïns, Fed d'AA.VV de Manresa, 1996.
- Consell Municipal de la Gent Gran, Conclusions de la Jornada de la Gent Gran, 10 d'abril de 1999.
- Nuñez, M., Rodó, E., Estudi Sociològic del Sector Barreres, Aj. de Manresa – Àrea de Serveis Socials, 1996.
- Rehabilitació d'habitatges amb finalitat social – Gestió de la rehabilitació urbana i conseqüències socials, Diputació de Barcelona, 1996.
- Transversal Produccions Culturals, Projecte Manresa, 2004, 1999.

Bibliografia al voltant del tema:

- Col·legi Oms i de Prat, Dossier del crèdit de síntesi de 2n d'ESO.
- Padró municipal de l'Ajuntament de Manresa (1986, 1996 i actualització de 1998).
- Memòria de Serveis Social 1998 de l'Ajuntament de Manresa.
- Memòria de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Manresa
- Recull intervencions policial sector Escodines de la Policia Local.
- Altres dades de l'Ajuntament de Manresa (IAE, Cadastre,...)

Annex IV: Ajuts FORUM S.A.

Ajuts per a la rehabilitació del NUCLI ANTIC de Manresa

1. OBRES QUE COMPRÈN

- Obres d'adequació estructural i funcional
- Obres en elements privatis
- Compra d'edificis per rehabilitar

2. AJUTS

Visat de projectes:

- Exempció del pagament dels drets d'intervenció col·legial del COAC

Assessorament tècnic:

- Test Casa en Forma: realització gratuïta
- Informe de posta a zero i test manteniment: 4.000 pts/hab
- Proposta de condicions tècniques per a la restauració de façanes: gratuïta

Instal·lació de subministrament d'aigua:

- Bonificació del 23% del preu d'instal·lació d'escomeses en edificis que canviïn el subministrament d'aigua per aforament instal·lant comptadors

Instal·lació de subministrament de gas:

- Instal·lació gratuïta de l'escomesa
- Instal·lació comunitària a càrrec de l'empresa subministradora, qui cobrarà al consumidor un lloguer anual
- Drets d'alta gratuïts
- Possibilitats de finançar la instal·lació interior mitjançant el rebut del gas

Instal·lació de subministrament d'energia elèctrica:

- Instal·lació de caixa de derivació individual, dispositiu de comandament i protecció, si cal, kit per canvi de tensió: 20.500 pts (IVA inclòs)
- Drets d'embranchament a les ampliacions de potència de subministraments monofàsics fins a 6,6 kw: gratuït
- Canvi de nom sense cobrament dels drets corresponents

Línies de finançament preferent:

Convingudes amb Caixa de Manresa i Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona:

- Préstecs personals
- Préstecs hipotecaris

ÀREA DE REHABILITACIÓ:
Sistema complementari
d'ajuts

Ajuts per a la rehabilitació del NUCLI ANTIC de Manresa

1. OBJECTE DEL PROGRAMA

- Proporcionar als propietaris d'edificis d'habitatges, mitjançant uns dictamens tècnics, la informació bàsica que els ha de permetre planificar correctament el manteniment del seu edifici.

2. ÀMBIT D'EDIFICIS QUE INCLOU EL PROGRAMA

- En general, tots els edificis de Manresa destinats a residència habitual, construïts abans de l'any 1960
- Preferentment, aquests mateixos edificis quan es trobin inclosos en l'àmbit del nucli antic de Manresa

3. AJUT DEL PROGRAMA

- Subvenció de totes les despeses que originin l'elaboració del dictamen tècnic
- Les obres que s'aconsellin en el dictamen tècnic seran susceptibles d'acollir-se a les diferents línies d'ajuts per a la rehabilitació

4. CONTINGUT DEL DICTAMEN

Informe sobre l'estat de conservació de l'edifici, redactat per tècnics especialistes, que inclou la següent documentació:

- Descripció constructiva de l'edifici
- Valoració de l'estat de conservació de l'edifici
- Descripció de les obres necessàries
- Definició de prioritats
- Valoració estimada del cost de les obres
- Manual d'ús i manteniment

**ÀREA DE REHABILITACIÓ:
Revisió de l'estat de
conservació dels edificis
d'habitatges**

Ajuts per a la rehabilitació del **NUCLI ANTIC** de Manresa

1. OBRES QUE COMPRÈN

- Obres d'adequació estructural i funcional
- Obres en elements privatis

2. PRESSUPOST PROTEGIBLE

Conceptes que inclou:

- Preu de les obres
- Honoraris facultatius i de gestió
- Tributs
- El preu de compra si les obres comencen abans d'un any des de l'adquisició

Límits del pressupost:

- Mínim de 500.000 pts
- Màxim de 79.293 pts/m² útil, o de 90.620 pts/m² útil si inclou el preu de compra

3. AJUTS

Subvenció:

- Supòsits d'aplicació: sense limitacions
- Import:
  - 30% del pressupost protegible

Reducció i bonificació de taxes i impostos municipals:

- Supòsits d'aplicació: sense limitacions
- Import: 95% de l'import de l'ICIO, i el 90% del de les taxes de llicència d'obres i ocupació de via pública

**SECTORS D'ACTUACIÓ
PREFERENT:
Rehabilitació d'habitatges i
d'edificis d'habitatges**

Annex V: Llistats entitats

ENTITATS, ASSOCIACIONS, ADMINISTRACIONS, ...	ADREÇA	TELÈFON	RESPONSABLE
1 Grup d'enterraments Escodines	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50		
2 Societat Coral Escodines	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50	93,873,93,52	
3 Casa Regional d'Andalucia	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50	93,872,77,50	
4 futbol sala Escodines	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50		
5 FotoArt Manresa	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50	93,873,85,65	
6 Centre d'Estudis del Bages	Via Sant Ignasi, 40	93,874,11,55	
7 Fundació Universitària del Bages	Caputxins, 28	93,877,41,79	Gemma Rubi
8 Germanetes dels pobres			
9 Associació d'Amics de la Unesco de Manresa	Escodines, 20	93,875,05,32	Josep Ma Vila
10 Església Evangelica Filadelfia	C/ Sta. Llucia		
11 Cine Club Sala Ciutat	Pl. St. Ignasi, 17		
12 Associació Ocellaire Manresana	Escodines, 22	93,872,55,09	
13 Museu Comarcal del Bages	Via Sant Ignasi, 40	93,874,11,55	Francesc Vilà
14 Residencia-La Clinica Sant Josep	Caputxins, 16	93,874,40,50	
15 AMPA Oms i de Prat	Oms i de Prat, 2	93,874,42,46	Josep Cuadros
16 Col·legi Oms i de Prat	Oms i de Prat, 2	93,873,11,00	Sr. Vilalta
17 Grup Sardanista Nou Estel	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50		
18 Revista Dovella	Via Sant Ignasi, 36		
19 Comunitat jesuïtes Cova Sant Ignasi	Camí de la cova		Joan Badell
20 Intercultura	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50		
21 Labrum	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50	93,875,03,40	
22 Club Natació Manresa	Vidal i Barraquer, 1	93,874,47,50	Sr. Cabot
23 La Primavera - Societat ocellaire	St. Bartomeu, (bar Rocío)		
24 Escola Magrebi	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50		Mustafá El-Bennad
25 Comunitat de Sant Egidí	Via Sant Ignasi, 32		
26 Xàldiga	Casal Escodines, St. Bartomeu, 50	93,872,07,40	
27 Divina Pastora			
28 Llar d'infants Picarol	Cla. Vilalordis	93,874,22,04	Dolors Plata
29 Ass. per al Museu Comarcal de Manresa	Via St. Ignasi, 33	93,874,11,55	Josep M ^e Massegú
30 Imagina't	Pl. St Ignasi, 17	93,873,71,85	Rosa de Miguel

	Com descriuen el barri	Dificultats d'estar ubicada en el barri	Avantatges d'estar ubicada en el barri	Com creuen que s'hauria de revitalitzar el barri	Aspectes a treballar si es portés a terme un PC	altres
Casa Regional d'Andalucia	Envelit i gris. No convidava a venir.	Pocs llocs per aparcar i esbargir-se. Poc espai	És l'espai que s'ha ocupat sempre	Fent més activitats socials i trobant espais		
Fundació Universitària del Bages	Un barri degradat	Problemes d'accés a les instal·lacions		Necessitat d'una acció d'impacte. Rehabilitació de		
Germanetes dels pobres	Un barri molt viu i amb molta gent gran					
Ass. Amics de la Unesco de Manresa			El lloguer	A través de projectes associatius i civils	Treballar el potencial multicultural existent	
Ass. Ocellaire Manresana	Te mala fama per culpa de poca gent	Problemes de seguretat pública i ciutadana		Fent una forta inversió		
Museu Comarcal de Manresa	Un barri vell, però amb fort caràcter social	Dificultat d'accés		Adequar l'entorn al servei de la ciutat		La privatització ha canviat la relació Clínica-barri
Residència - Clínica St. Josep			A prop del col·legi		Plantejar idees innovadores	
AMPA Oms i de Prat			Manca d'espai		Aprofitar les innèrcies existents	
Col·legi Oms i de Prat						
Comunitat Jesuïtes de la Cova de Sant Ignasi	Una gent molt inquieta					
Xaldiga		Ha fet perdre vida i gent a l'entitat. Dificil accés				volen marxar
Llar d'infants Picarol		Problemes perquè s'invaïeix l'espai de la llar			Fer activitats que portin gent a les entitats	
Ass. per al Museu Comarcal de Manresa			És on està el motiu de la seva entitat	Trobant un nou us adequat a les seves	Impulsar projectes entre entitats diferents	
Imagina't	Un barri amb potencialitats	Espai compartit		Incidint en rehabilitació i potenciar-lo des de AA.PP	Intentar recuperar espais i treballar entre entitats	

Annex VI: Aspectes urbanístics del projecte “Manresa 2004”

1. Recuperar una imatge emblemàtica de la ciutat

Necessitat d'una perspectiva global de l'actuació

L'operació de recuperació de la zona «ignasiana» de la ciutat amb motiu de la celebració de la versió manresana del Fòrum de les Cultures només pot ser abordada des d'una perspectiva global. Una perspectiva que ultrapassi els límits físics dels espais on es realitzaran les diverses activitats—lligats o no a la figura de Sant Ignasi—i que plantegi de nou la relació urbana i funcional de la ciutat, amb els seus espais més representatius, els monuments i el paisatge.

Una gran escenografia

• *Força plàstica.* Poques ciutats tenen perspectives amb tanta força plàstica com la que s'esdevé al voltant del Cardener, determinada per l'orografia i els edificis representatius.

• *Integració d'edificis religiosos i fabrils.* La combinació d'elements religiosos com ara la Seu, la Capella del Pont Vell i Santa Clara d'una banda, i els edificis fabrils de la Fàbrica de les Obagues, la Fàbrica Balcells o la dels Polvorers de l'altra, defineixen un panorama de geometries contundents i precises. La penetració per la via de Sant Ignasi, amb l'antic col·legi dels jesuïtes i la fàbrica del Saló, constitueix una continuació natural d'aquest paisatge.

• *Els edificis domèstics completen l'escenografia.* Els edificis residencials prenen el caràcter de conglomerat heterogeni, una macla de volums que se superposen enfilant-se pels forts pendents de l'emplaçament. Les característiques d'aquests edificis són:

— Doble tractament de les façanes: la del carrer, austera i eixuta; la dels darreres, amb galeries i elements provisionals, dona una imatge espontània i una mica descuidada, formant una cornisa de la ciutat des del Cardener.

— L'estat de total abandonament en què es troba no anul·la l'interès tipològic ni el valor arquitectònic d'aquest conjunt.

2. Renovació urbana de l'àrea «ignasiana»

Triangle monumental

- A. Antic col·legi de Sant Ignasi
- B. Cova de Sant Ignasi
- C. Seu

Ambit de l'antic Col·legi de Sant Ignasi

- 1. Remodelació de l'antic Col·legi de Sant Ignasi
- 2. Urbanització de la plaça de Sant Ignasi, carrer de Viladordis i plaça de Vidal i Barraquer
- 3. Urbanització de la pujada dels Drets amb criteris d'accessibilitat

Recuperació de l'entorn de la via de Sant Ignasi

- 4. Urbanització de la via de Sant Ignasi, i de la connexió amb el passeig del Riu
- 5. Urbanització del parc del Torment de Sant Ignasi
- 6. Construcció de la passera Seu-Escodines i accessos
- 7. Millora dels accessos a la Cova
- 8. Remodelació del parc de La Piscina i carrer de Viladordis (connexió RER)
- 9. Adequació de l'ambit de la Fàbrica Nova

Renovació del sector oriental del Barri Antic i de les Escodines

- 10. Arranjament del carrer de les Escodines
- 11. Urbanització de la plaça de Sant Bartomeu i carrers de Santa Clara Nova i Vella
- 12. Creació d'un nou accés a la Cova des de la plaça de Sant Bartomeu
- 13. Nou vial de connexió piscina-Sant Bartomeu
- 14. Parc de les Saleses
- 15. Urbanització de la plaça de la Immaculada i carrer de Santa Llúcia
- 16. Urbanització de la plaça Major
- 17. Urbanització del carrer de l'Hospital i Joc de la Pilota
- 18. Actuació de renovació urbana del sector Sobrerroca-Santa Llúcia
- 19. Actuació de renovació urbana al sector del carrer de Montserrat

Pla integral de recuperació de la façana urbana del Cardener

- 20. Tractament paisatgístic del parc del Cardener i llera del riu
- 21. Adequació del traçat viari del passeig del Riu (millora connexió RENFE)
- 22. Tractament de les galeries del Cardener

3. Recorreguts urbans: el triangle monumental (Cova-Seu-Museu)

La relació de l'antic Col·legi de Sant Ignasi amb l'estructura d'espais públics de la ciutat resulta clau per valorar les possibilitats d'aquest equipament per assolir les diverses activitats programades i servir de punt de referència als visitants.

Museu: cruïlla de dos trajectes

El Museu manté una situació de cruïlla pel que fa als dos recorreguts bàsics:

- l'eix Muralla-Drets-Escodines, en sentit est-oest;
- la via de Sant Ignasi, en sentit nord-sud. Aquest darrer permetrà la connexió entre el parc del Gardener i el sector de la Fàbrica de Beltran i Serra (que ha de constituir el nucli més important d'espais lliures i equipaments del centre de la ciutat).

Estratègies d'actuació entorn al Col·legi de Sant Ignasi

El punt d'encreuament d'aquests dos trajectes és la plaça de Sant Ignasi i l'antic Col·legi de l'orde. Les estratègies d'actuació s'han d'orientar a:

- Recuperar el caràcter urbà de la via de Sant Ignasi, modificant-ne el seu traçat i ocupant alguns espais actualment marginals per a transformar-los en una parc lineal que connecti amb el passeig del Riu.
- Reorganitzar la plaça de Sant Ignasi, amb l'eliminació de l'aparcament.
- Crear una nova plaça, a la part nord, per permetre reordenar la circulació i situar les parades d'autobusos.
- Urbanitzar el tram superior del carrer de Viladordis per millorar l'accés al baixador del Ferrocarrils Catalans.

Un altre recorregut: l'enllaç del triangle monumental

L'altre recorregut s'estableix com a enllaç entre els tres vèrtexs del triangle monumental conformat per la Cova, l'antic Col·legi de Sant Ignasi i el conjunt format per la Seu, els Jutjats i l'Ajuntament. La millora de la connexió entre aquests equipaments ha de comportar:

- Un important impuls a l'oferta de turisme cultural de la ciutat, i n'ha de facilitar la visita.
- Un refermament de la qualitat ambiental, paisatgística i arquitectònica.

Problemes que sorgeixen en aquest recorregut:

— El traçat del recorregut topa amb el problema de l'orografia del sector.

— Una part d'aquest itinerari, la que va de l'actual Museu a la Seu i l'Ajuntament pel carrer de Santa Llúcia es troba ja en fase de recuperació, amb la remodelació de la plaça de la Immaculada i la urbanització del carrer de Santa Llúcia.

— La connexió amb l'edifici de la Cova és, per contra, més complexa i requerirà un estudi que inclouria la construcció d'una passera per a vianants per damunt de l'antic torrent de Sant Ignasi.

4. Museu Comarcal, element clau de l'operació 2004

Importància de l'antic Col·legi de Sant Ignasi

- *Plena implicació temàtica amb tota l'operació* (en tant que antic col·legi dels jesuïtes)
- *Vertex superior del triangle monumental*: Museu-Seu-Gova
- *Amplitud de les seves futures instal·lacions*: possibilita la ubicació en aquest espai d'una gran exposició permanent dedicada a la figura de Sant Ignasi i els jesuïtes.

Reptes importants que planteja la intervenció

- *Integració del claustre a la trama urbana*, com una plaça susceptible de ser utilitzada per a usos diversos, des del passeig a la festa. L'obertura dels dos accessos actuals, la porta barroca del carrer de Viladordis i el nou porral de la via de Sant Ignasi, permetrà aquesta permeabilitat com a itinerari alternatiu per a vianants.

- *Disposició dels espais propis de l'edifici*. La limitació de l'ús de la planta baixa, per la disposició original de l'obra i per les recents intervencions planteja una problemàtica complexa. Així, es proposa:

- Situar la zona museística – col·lecció permanent i grans exposicions temporals – a les plantes segona i tercera de l'edifici.

- Destinar a espais interns de treball del museu la planta primera, on hi ha la sala de lectura i les oficines de l'arxiu.

Aquesta disposició facilita la desitjable connexió entre aquests dos centres, utilitzats per a un mateix tipus de públic, i posa les condicions per tal d'utilitzar, en el futur, el mateix accés.

- Construir en l'actual ala del carrer de Viladordis, un afegit de poca qualitat, el vestíbul principal i el nucli d'accessos.

La nova edificació conserva les façanes del claustre i el volum previst en el projecte original.

Matisar el Pla Director: l'exposició sobre Sant Ignasi i els Jesuïtes

- *Cal adaptar l'actual Pla Director a les noves necessitats museogràfiques lligades al Projecte 2004*: optimitzar l'espai dedicat a elements patrimonialment secundaris i potenciar l'àrea dedicada a Sant Ignasi i els Jesuïtes d'una forma clara, com a exposició vinculada al fons i autònoma funcionalment. Es tracta, per tant, de prioritzar la vessant universalista que aporten els elements ignasians, combinant-los amb els interessants fons actuals del museu.

El Museu: marc d'una gran exposició permanent sobre Sant Ignasi i els Jesuïtes

• Aquesta exposició ha de posar en relleu la transcendència de la vinguda d'Ignasi de Loiola a Manresa, però ha d'ampliar la seva visió a la importància històrica dels jesuïtes en diversos àmbits (humanisme, ciències, ètica, política, art, etc.)

• Una exposició didàctica i patrimonial alhora. Caldrà, en aquest sentit, fer un esforç important per portar a Manresa elements de valor patrimonial lligats a Sant Ignasi i als Jesuïtes que complementin els que Manresa ja disposa (per exemple: cessió en dipòsit de quadres de pintura històrica relacionada amb els jesuïtes en possessió del Museu del Prado).

5. Les comunicacions: accessibilitat garantida

La situació de l'antic Col·legi de Sant Ignasi respecte l'estructura viària bàsica, urbana i interurbana, i respecte les infraestructures de transport públic, estacions de ferrocarril i autobusos, garanteix la seva accessibilitat.

Accessos urbans

• *El passeig del Riu.* El creixement de la ciutat en forma de semicercler successius limitats pel congost del riu Cardener ha fet que el barri vell continuï sent la façana més representativa de la ciutat i que disposi d'un accés ràpid, des de la xarxa viària bàsica a través del corredor paral·lel al riu.

• *La via de Sant Ignasi.* És la principal penetració a la ciutat des d'aquest corredor. Per contra, la dificultat actual a l'hora de comptar amb espais d'aparcament propers al recinte, tant per a turismes com per a autocars, fa que sigui imprescindible urbanitzar-ne de nous en la zona propera a l'actual piscina –fàbrica Baltiérrez i Bertran i Ser-

Accessos interurbans

El transport per carretera –públic o privat– es beneficia també de la millora de la xarxa viària catalana, tant pel que fa a connexions tradicionals amb Barcelona –A18 i Autovia del Llobregat-A2– com les propiciades pels nous traçats de l'Eix del Llobregat-Túnel del Cadí i de l'Eix Transversal, que modifiquen la posició de la ciutat tant dins l'àmbit català com respecte d'un nou espai regional europeu.

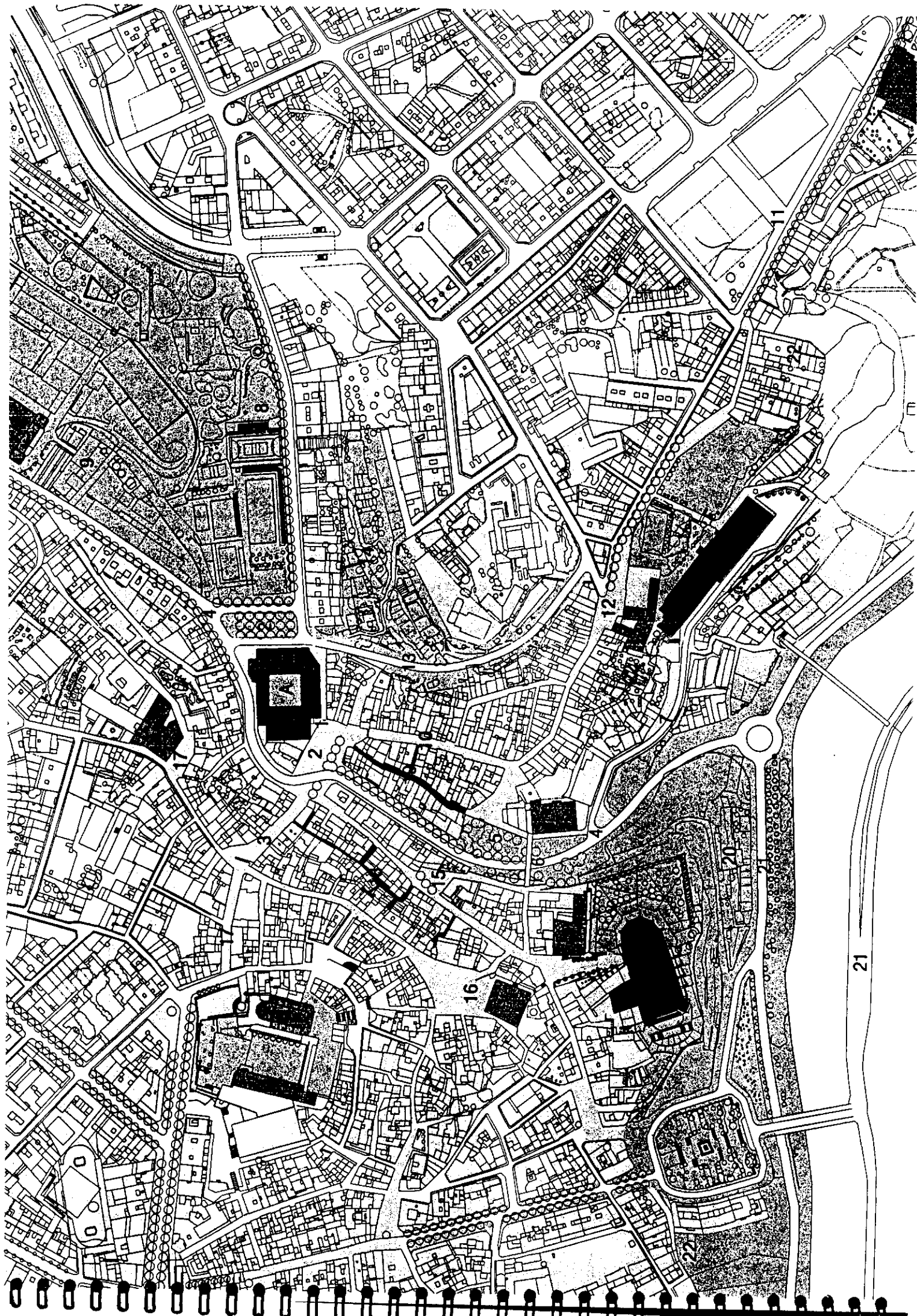
L'accés per ferrocarril

Cal destacar la proximitat de les dues xarxes de ferrocarril:

– RENFE, que connecta amb Lleida i Barcelona –estació situada a 700 m del Museu.

– FECC, que permet l'anada a Montserrat i Barcelona –amb el baixador al carrer de la Sardana, a només 300 m de l'edifici del Museu.

Les millores introduïdes per ambdues companyies, acostant les línies a un model de metro regional, han afavorit l'ús del ferrocarril i constitueixen un important avenç per a la interrelació entre Manresa i la conurbació barcelonina.

21

Annex VII: Mapes

**INSTAL·LACIONS
D'AIGUA "PLOMA"**

- PLOMA
- ▣ COMPUTADOR
- EN CONSTRUCCIÓ
- SOLARS I ALTRES US

*Font: FORUM S.A., Cadass
elaboració pròpia*

**ESTAT DE
CONSERVACIÓ
DELS EDIFICIS**

- BO
- ACCEPTABLE
- DOLENT
- MOLT DOLENT
- EN CONSTRUCCIÓ
- SOLARS I ALTRES USOS

*Font: FORUM S.A., Cadastri
elaboració pròpia*